

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAARGANG

WOENSDAG 1 AUGUSTUS 1923

No. 396

INHOUD

	Blz.
DE FINANCIËELE TOESTAND VAN ONS LAND door <i>Prof. Mr. G. W. J. Bruins</i>	670
De Nederlandsche Bank en de Javasche Bank I door <i>Mr. J. Gerritzen</i>	671
De vlottende schuld van het Rijk in het tijdvak Juni 1921—Juni 1923 door <i>Mr. J. W. Beyen</i>	673
Centraal Verslag der Arbeidsinspectie over 1921 door <i>G. de Clercq</i>	676
BOEKAANKONDIGING:	
Mr. E. G. J. Gimbrère: Handelscredieten, bespr. door <i>Mr. H. G. Kronenberg</i>	678
AANTEKENINGEN:	
De Salarissen van gemeente-amttenaren te Rotterdam in verhouding tot de waardevermindering van het geld	679
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	680
MAANDCIJFERS:	
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	681
Postchèque en Giroinst.	681
Rijkspostspaarbank	681
Productie der Kolenmijnen	681
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	682—688
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*

Aangeteekende stukken: *Bijtkantoor Ruige Plaatweg 37.*

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8403.

31 JULI 1923.

Ook deze week kwam er in den toestand der geldmarkt geen verandering van beteekenis. Particulier disconto werd regelmatig voor $3\frac{1}{2}$ pCt. verhandeld. In het midden der week waren geldgevers met het oog op de naderende ultimo iets meer terughoudend en werd $3\frac{1}{4}$ pCt. genoemd, maar het aanbod van wissels was zoo uiterst gering, dat zij genoodzaakt waren hun prijs weder op $3\frac{1}{2}$ pCt. terug te brengen. Prolongatie was eveneens voorbijgaand iets hooger, voornamelijk door de vraag van niet algemeen geaccepteerde geldnemers.

* * *

De post binnenlandsche wissels op den weekstaat van De Nederlandsche Bank vertoont deze week een stijging van slechts ruim twee ton. Evenals de vorige week is geen schatkistpapier rechtstreeks bij de Bank ondergebracht. Het beleeningscijfer daalde van f 152,9 miljoen tot f 149,3 miljoen; de goederen- en speciebeleeningen gingen f 4,8 miljoen terug, terwijl de effectenbeleeningen een stijging van f 1,2 miljoen vertoonden. De beleeningen van de Hoofdbank en van de Agentschappen zijn gedaald, terwijl zij bij de Bij-

bank eenigszins zijn gestegen. Terwijl vorige week het renteloos voorschot aan den staat f 3,7 miljoen bedroeg, staat thans de schatkist met f 1,3 miljoen credit. Verondersteld mag worden, dat deze wijziging in verband staat met de storting op het tweede gedeelte der pondenleening, die voor kort plaats vond.

De metaalvoorraad vermeerderde met ruim 1 ton, grotendeels door een stijging van den zilvervoorraad. „Papier op het buitenland” daalde met f 3,5 miljoen; de diverse rekeningen onder het actief toonen een stijging van niet minder dan f 31,4 miljoen, waarvoor eveneens de storting op de pondenleening wel de verklaring zal opleveren.

De biljettencirculatie zette zich eenigszins uit, de rekening-courant-saldi stegen tengevolge van het creditsaldo der schatkist, met een stijging van de saldi van particuliere rekeninghouders gepaard gaande, met omstreeks f 4,7 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 4 miljoen minder dan op den vorigen weekstaat.

* * *

De débâcle van de Marken heeft zich deze week weder verder uitgebreid. Voorbijgaand werd voor f 1,75 per miljoen verhandeld en ofschoon daarna een licht herstel intrad, bleef de prijs toch meestal niet ver van de f 2. Ook de meeste andere wisselkoersen waren weder flauw, ook Londen en zelfs New York. Alleen Zwitserland was opnieuw iets beter. De hoogste koers kon echter niet gehandhaafd blijven en het slot was niet ver van de vorige week.

LONDEN, 28 JULI 1923.

Een eenigszins harder toon kenmerkte de geldmarkt godurende de afgelopen week, doch geld bleef op hetzelfde niveau, daggeld tegen 2 tot $2\frac{1}{4}$ procent, zevendaags- $2\frac{1}{2}$ pCt.

Disconto's waren loom, met kleinen omzet. Op de tegenwoordige prijzen willen houders blijkbaar niet afgeven. Augustus schatkistwissels waren $2\frac{3}{4}$ pCt., die vervallende September één achtste meer, terwijl de Banken koopers waren van het nieuwe (October) Regeeringspapier tegen 3 pCt.

De gemiddelde koersen zijn nu:

Deposito's bij bankiers 2 pCt.; bij makelaars (call) 2 pCt.; bij makelaars (notice) $2\frac{1}{4}$ pCt.; daggeld $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{4}$ pCt.; zevendaags-geld $2\frac{1}{2}$ pCt.; 2-mnd. prima bankaccept $2\frac{7}{8}$ —3 pCt.; 3-mnd. idem $3\frac{1}{16}$ — $3\frac{3}{16}$ pCt.; 4-mnd. idem $3\frac{1}{4}$ — $3\frac{5}{16}$ pCt.; 6-mnd. idem $3\frac{3}{4}$ —4 pCt.; 3-mnd. prima handelspapier 4— $4\frac{1}{2}$ pCt.; 4-mnd. idem 4— $4\frac{1}{2}$ pCt.; 6-mnd. idem $4\frac{1}{2}$ — $4\frac{3}{4}$ pCt.

DE FINANCIËELE TOESTAND VAN ONS LAND.

Dit blad is geen politiek blad en politieke beschouwingen liggen niet in de bedoeling.

Wie echter van de beschouwingen van de dagbladen van verschillende richting over de huidige crisis aan Financiën kennis neemt, wordt, met enkele uitzonderingen, getroffen door een zoo gering begrip van den financieelen toestand, waarin ons land in werkelijkheid verkeert, en een dergelijke luchthartigheid omtrent de belangen onzer geheele volksgemeenschap, die hierbij op het spel staan, dat het noodzakelijk is dezen financieelen toestand nog eens in korte woorden uiteen te zetten. Moelijk is de taak niet. Wie de moeite neemt het rapport der Vlootcommissie met aandacht te lezen, beschikt reeds over alle bouwstoffen, die hij behoeft.

Het alles beheerschende feit is dit, dat onze gewone dienst, die vóór den oorlog f 200 millioen beliep en in 1918 tot f 330 millioen gestegen was, door het wanbeleid der daarna volgende jaren in 1921 is uitgedijd tot f 621 millioen en in 1922 tot f 640 millioen. Voor 1923 is f 615 millioen geraamd, waaraan bij suppletoire begroting nog een op het oogenblik onbekend bedrag zal worden toegevoegd. Voorts staat vast, dat, terwijl de ontvangsten aan alle zijden slinken, het bedrag der uitgaven alleen reeds door van vroeger wettelijk vaststaande verplichtingen in de allereerste toekomst nog met minstens f 50 millioen stijgen zal. Verder is er van 1920 tot 1923 reeds een ongedekt tekort op den gewonen dienst van f 100 millioen.

Minister de Geer heeft aan verdere opvoering der uitgaven, voorzover in zijn vermogen lag, paal en perk gesteld. Op verschillende ondergeschikte punten zijn maatregelen genomen, die het loffelijk resultaat hebben, dat thans over voorstellen, die nieuwe uitgaven medebrengen, tevoren met Financiën overleg wordt gepleegd en dat bij de raming der uitgaven en de besteding der gevoteerde uitgaven eenigszins grooter zuinigheid wordt betracht. Het was echter, wat de Duitscher noemt „Kleinarbeit“. Met het groote werk, zaak niet alleen van den Minister van Financiën, moet nog worden begonnen.

Wat dit groote werk is, wordt door de Vlootcommissie uiteengezet. Alleen reeds om het te loor gegane evenwicht op de begroting te herstellen, is het volstrekt noodig het totaal der uitgaven met f 120 millioen of in doorsnee met 26 pCt. van de daarvoor in aanmerking komende posten te verminderen. Van verlaging der belastingen is dan nog volstrekt geen sprake.

Dit is het allesbeheerschende punt. En dit werk kan niet wachten. De waardevastheid van den gulden, waarover een jaar geleden zooveel gesproken werd, interesseert thans het publiek niet meer. Het zal wel losloopen, meent men. De waarheid is, dat er voor bezorgdheid voor den gulden thans meer reden is dan ooit tevoren. Vergeten moet toch niet worden, dat de gulden reeds meer dan een jaar lang kunstmatig wordt hoog gehouden, doordat de Nederlandsche Bank van de opbrengst der in het buitenland gesloten leeningen bijna wekelijks eenige millioenen afgeeft. Geforceerd als wij waren in het buitenland te leenen, hebben wij met deze leeningen in New York en Londen Nederland reeds geclasseerd beneden Nieuw-Zeeland en New Foundland, Nederlandsch-Indië beneden verschillende Zuid-Amerikaansche staten.

Is straks het potje van De Nederlandsche Bank op, dan is de gulden weder aan zichzelf overgelaten. Ontvangt hij dan niet den steun van een sluitende begroting, dan is de kans zeer groot, dat hij bij de verdere gevaren, die hem boven het hoofd hangen, zich niet zal kunnen handhaven. Reeds zien wij op het vasteland van Europa aan alle zijden, in Zwitserland, Denemarken en elders, afbrokkeling. Alleen Zweden weet

zich te handhaven. Zweden echter heeft nog nimmer voor een tekort gestaan. De burgerlijke en sociale uitgaven te zamen met den dienst der staatsschuld beloopten aldaar ongeveer f 55 per hoofd van bevolking tegen hier f 84, volgens de berekeningen der Vlootwetcommissie weldra f 90 en meer. Zweden heeft van af 1914 consequent vastgehouden aan het stelsel van duurtetoelagen op de loonen en salarissen van alle in overheidsdienst werkzame personen. Met de daling van de kosten voor levensonderhoud gaan deze duurtetoelagen evenredig naar beneden.

Ernstiger misschien nog dan de gevaren voor den gulden is de ontzaglijke kapitaalintering, die voor onze Nederlandsche volksgemeenschap in haar geheel genomen in de afgelopen jaren heeft plaats gevonden. De vermeerdering van de staatsschuld van f 1 op f 4 milliard — bij dit cijfer is, zooals behoort, het in een annuïteit aan de Rijkverzekeringsbank gecamoufleerde bedrag van f 1 milliard bijgeteld — overtreft verre de cijfers van de overige kleine landen van Europa in gelijke conditie. Van de in het buitenland uitgegeven leeningen in vreemde valuta is door de voorzichtigen hier te lande een belangrijk deel teruggekocht. Niettemin zijn voor honderden millioenen verplichtingen aan den vreemdeling op het volk gelegd en representeert ook de vlottende schuld voor een deel vreemd geld.

Ons volk neemt jaarlijks met 80.000 tot 100.000 zielen toe. Willen de hiertoe behoorende nieuwe arbeiders in het binnenland te werk kunnen worden gesteld, dan is evenredige nieuwe besparing noodzakelijk. Door wie deze besparing geschiedt is onverschillig, mits zij geschiedt. Voor den oorlog was de nieuwe kapitaalvorming hier te lande hiervoor voldoende en liet deze bovendien nog een overschot voor belegging in het buitenland. De hooge directe belastingen en successierechten, waarmede Nederland, wat den werkelijken druk op de bevolking betreft, thans op het vasteland van Europa het record houdt, maken het meer dan waarschijnlijk, dat niet alleen geen overschot voor beleggingen in het buitenland meer aanwezig is, doch dat straks blijken zal, dat, de nog steeds voortgaande en begrijpelijke uittocht van Nederlandsche vermogens nog geheel daargelaten, de Nederlandsche kapitaalvorming niet meer bij machte zal zijn in de normale eigen behoeften te voorzien, zoodat dan gekozen zal moeten worden tusschen toenemende werkloosheid of aantrekking van vreemd kapitaal, voorzover dit op naar verhouding onereuze voorwaarden te verkrijgen zal zijn.

Ook hier dus kapitaalintering, die, dank zij de soberheid van een vorig geslacht, niet dadelijk zijn drukkenden invloed op de positie van ons land en den levensstandaard onzer bevolking behoeft te doen gevoelen, doch welker fatale cumulatieve gevolgen onvermijdelijk zijn.

De ondeskundigheid, die thans hoogtij viert, pleegt eerst te worden opgeschrikt, als de calamiteit daar is. Wie echter eenigszins verder ziet en er zich rekenschap van geeft, hoe droevig veel reeds thans van de gunstige financieele positie van ons land van vóór 1914 reddeloos is verloren gegaan, gevoelt, dat ook hier zoo spoedig mogelijk moet worden ingegrepen. Met het in evenwicht brengen van de begroting zijn wij er dus nog niet. Belastingverlaging is niet minder noodzakelijk.

Men pleegt dikwijls de jaren van thans te vergelijken met de periode na de Fransche overheersching. Er is echter één groot verschil en wel dit, dat Nederland toen kwam uit een periode van wezenlijke armoede, thans uit een periode van schijnrijkdom.

Uit de armoede gaat de strijd tegen de materie, uit den schijnrijkdom tegen den geest. Aan het Nederlandsche volk moge de schande bespaard blijven in den strijd van thans — den strijd tegen zijn slechter ik — het onderspit te hebben gedolven.

Dit zijn de vragen, waarom het bij de huidige crisis aan Financiën, midden in de periode van voorberei-

nie Byl. g. a.

aan v. l. l. d. d.

per jaar

1)

1) zie Byl. g. 5.

ding van de begroting voor 1924, in werkelijkheid gaat en waarvan het voor het levensbelang van het geheele volk volstrekt noodzakelijk is, dat de oplossing — Vlootwet of geen Vlootwet — thans onmiddellijk en met volle kracht wordt ter hand genomen.

B.

DE NEDERLANDSCHE BANK EN DE JAVASCHE BANK.

I.

Mr. G. Vissering heeft in het nummer d.d. 25 Juli j.l. van de E. S. B. gereageerd op de beschouwingen, die ik in het nummer van 18 Juli j.l. ten beste gaf naar aanleiding van hetgeen door den President der Nederlandsche Bank op pag. 17—19 van zijn laatste verslag werd medegedeeld.

Alvorens over te gaan tot eene voortzetting van het tusschen den heer Vissering en mij gevoerde debat, spreek ik er gaarne mijne groote waardeering over uit, dat de heer Vissering blijkens het slot van zijn artikel den geest, waarin ik schreef, zoo goed begrepen heeft. Inderdaad is het tusschen ons gevoerde debat er een van zuiver zakelijken aard, en hanteerde ik de pen sine ira et studio. In dezen zelfden geest zal ik het debat voortzetten, doch knoop hieraan al dadelijk de opmerking vast, dat het debat tusschen den heer Vissering en mij niet loopt over diepgaande problemen van bank- en muntpolitiek, maar enkel en alleen over de goudafgiften der Nederlandsche Bank aan de Javasche Bank, waarover gehandeld wordt op pag. 17—19 van het laatste jaarverslag van den President der Nederlandsche Bank, en over hetgeen in verband daarmee door dien President werd opgemerkt en medegedeeld.

Daarom ga ik niet in op het door den heer Vissering gereleveerde vraagstuk, of de Nederlandsche en de Indische circulatiebank over en weer door afgifte van goud of van cheque de pariteit tusschen de Indische en de Nederlandsche valuta moeten handhaven. Dit vraagstuk staat in geen verband tot mijne beschouwingen over het laatste verslag der Nederlandsche Bank, en meen ik daarom thans ter zijde te moeten laten, waar ik mij strikt bepalen wil tot het aanvankelijk door mij ter sprake gebrachte onderwerp.

De heer Vissering houdt vol, dat de Nederlandsche Bank door hare goudafgiften aan de Javasche Bank aan deze een steun verleende, waarom door die bank gevraagd was, en hij voegt erbij, dat de Javasche Bank dit feit schijnt te willen ontkennen.

De Javasche Bank echter heeft meer gedaan dan den schijn aan te nemen van voormeld, door de Nederlandsche Bank beweerd feit te ontkennen.

Zij ontkent dat feit uitdrukkelijk, en daar ik zelf tot 1 Juli 1920 Directeur der Javasche Bank geweest ben, dus gedurende het geheele tijdvak, waarin de bewuste goudafgiften door de Nederlandsche Bank aan de Javasche Bank hebben plaats gehad, kan ik uit eigen wetenschap verklaren, dat de ontkennen der Javasche Bank mij alleszins gegrond voorkomt.

Vast staat, dat goud door de Nederlandsche Bank aan de Javasche Bank is afgegeven. Deze afgifte van goud wordt op pag. 18 van het laatste jaarverslag van den President der Nederlandsche Bank gequalificeerd als een afstaan van goud tot vóóroorlogsprijzen. Deze zinsnede leidt zeer gemakkelijk tot misvatting; want er bestaat alle aanleiding toe, haar in dezen zin te verstaan, alsof de Nederlandsche Bank aan de Javasche Bank goud tot lagen prijs zou hebben verkocht. Nu staat het ook vast, dat behalve de in mijn vorig artikel genoemde sovereigns (waarover straks nader) geen goud door de Nederlandsche Bank aan de Javasche Bank is verkocht. Hoe kwam de Nederlandsche Bank er dan toe om goud, bepaaldelijk gouden tientjes, tot een bedrag van f 54 miljoen aan de Javasche Bank af te staan? Om gene andere reden dan deze, dat de Javasche Bank als creditrice in rekening-courant van de Nederlandsche Bank successievelijk voornoemd be-

drag in guldens te vorderen had, en betaling van die guldens in gouden tientjes gevraagd en ook verkregen heeft. Ik herhaal hetgeen ik reeds in mijn vorig artikel heb gezegd, dat die uitbetaling door de Javasche Bank van de Nederlandsche Bank verkregen werd zonder eenig bezwaar, zonder eenige tegenwerping of eenige conditie. Dit feit spreekt de heer Vissering niet tegen en mag dus ook als vaststaand worden aangenomen.

Vast staat verder, dat de Javasche Bank hare vorderingen op de Nederlandsche Bank verkreeg door de financiering van goederen, die Nederland noodig had en uit Indië betrok. Waarom betaalde nu de Nederlandsche Bank de rekening-courant-saldi der Javasche Bank te haren laste in gouden tientjes? Volgens de meening der Javasche Bank, die ik geheel onderschrijf, primo omdat de Nederlandsche Bank daartoe verplicht was, secundo omdat de Nederlandsche Bank begreep, dat zij door de vorderingen der Indische centrale bank, verkregen ten gevolge van de financiering van door Nederland uit Indië betrokken producten, in goud te betalen, een Nederlandsch belang behartigde.

Nu ontkent de heer Vissering, dat de Nederlandsche Bank tot betaling harer obligo's in goud verplicht zou zijn geweest. Dit doet echter tot de zaak weinig af, hoewel ik bij mijne tegengestelde meening blijf en daarop straks terugkom. De vraag blijft dan bestaan: waarom betaalde de Nederlandsche Bank de vorderingen der Indische circulatiebank in goud, zonder dat zij daartoe volgens haar zeggen zou verplicht zijn? Deed de Nederlandsche Bank dit, om de Indische circulatiebank te steunen, dan wel om een Nederlandsch belang te behartigen? Hierom draait de geheele zaak.

De heer Vissering beantwoordt thans de laatste vraag in dezer voege, dat de Nederlandsche Bank de vorderingen der Javasche Bank in goud betaalde om deze te steunen, en wel door de metaaldekking der Javasche Bank te helpen vergrooten, aan welke vergroting de Javasche Bank door het rijzen harer obligo's behoefte had. Dit antwoord is echter onjuist, en de onjuistheid daarvan blijkt uit de door mij in mijn vorig artikel aangehaalde citaten uit het werk van den heer Vissering: „Het muntwezen en de circulatiebanken in Nederlandsch-Indië”, en uit de verslagen van den President der Nederlandsche Bank over 1919—1920 en 1920—1921. De heer Vissering zegt van die aanhalingen, dat zij niets bewijzen, daar zij uit haar verband zouden zijn gcrukt. Ik moet dit ten stelligste tegenspreken. De heer Vissering toch bespreekt in zijn bovengenoemd werk en in zijne verslagen over de boekjaren 1919—1920 en 1920—1921 dezelfde goudafgiften aan de Javasche Bank als in zijn laatste jaarverslag. En nu doet zich het merkwaardige feit voor, dat, waar de heer Vissering in zijn laatste jaarverslag beweerde, dat voormelde goudafgiften zouden hebben plaats gehad met het doel, de Javasche Bank te steunen, hij in zijn vroegere jaarverslagen en in zijn voormeld werk duidelijk mededeelde, dat die goudafgiften geschieden, niet tot steun van de Indische circulatiebank, maar wél ter behartiging van een Nederlandsch belang, t. w. de handhaving van den koers van den Nederlandschen gulden. Op pag. 366 van zijn meergenoemd werk schreef de heer Vissering over dezelfde goudafgiften tot een bedrag van f 86 miljoen, als waarover hij het had in zijn laatste jaarverslag. En in voornoemd werk gaf hij als motief voor die goudafgiften op: handhaving van den koers voor Nederland. Op pag. 5 van zijn verslag over de Nederlandsche Bank over het boekjaar 1919—1920 noemt hij de goudafgiften aan Zwitserland en aan onze koloniën „een zuiver Nederlandsch belang”. Ik mocht mij dus met volle recht op voormelde uitlatingen van den heer Vissering en van den President der Nederlandsche Bank beroepen ten betooge, dat de goudafgiften der Nederlandsche Bank aan de Javasche Bank, wel verre van te zijn geschied met het doel de Indische circulatiebank te steunen,

uitsluitend geschied zijn ter handhaving van het aan de Nederlandsche Bank toevertrouwde Nederlandsche belang, t. w. de handhaving van de pariteit van den Nederlandschen gulden. Dit blijkt bovendien uit hetgeen de heer Vissering in zijn artikel in de E. S. B. van 25 Juli j.l. gezegd heeft. Hij zegt toch in dat artikel, dat de Nederlandsche Bank slechts goud afgaf in die uitzonderingsgevallen, waarin het dienen van het algemeen belang haar daartoe aanleiding gaf. Welnu, de Nederlandsche Bank heeft goud afgegeven aan de Javasche Bank, en deed dat dus omdat zij van meening was, dat daardoor een algemeen Nederlandsch belang werd gediend, en niet ter behartiging van een Indisch belang, voor de behartiging waarvan zij niet te zorgen had.

Precies om dezelfde reden gaf de Nederlandsche Bank ook goud af aan andere landen dan Indië, aan Spanje, Zwitserland, Zweden, enz. Dit deed zij evenmin om die landen, dan wel de centrale banken dier landen te helpen, doch zij deed dit, omdat het welbegrepen belang van Nederland dit medebracht. Evenals de Nederlandsche Bank ter betaling van de door Nederland uit Spanje, Zwitserland en andere landen benodigde goederen aan de centrale banken dier landen goud betaalde, evenzoo betaalde zij aan de Indische centrale bank goud voor de producten, die Nederland uit Indië betrok.

Bovendien was de Nederlandsche Bank verplicht om vorderingen op haar in metaal te betalen. De heer Vissering ontkent dit en hij voert voor deze ontkenning aan, dat de Nederlandsche Bank tot betaling harer obligo's in metaal niet meer verplicht zou zijn ingevolge overleg met de Regeering. Die tegenwerping gaat niet op; want weliswaar was de Regeering door de wet gemachtigd om de Nederlandsche Bank van hare verplichting tot betaling harer obligo's in metaal te ontheffen, maar de Regeering heeft van die machtiging nooit gebruik gemaakt. Met nadruk heeft de heer Vissering zelf in het door hem in het Jaarboek „Grotius” in 1915 geschreven artikel: „The Netherlands Bank and the War” op pag. 7 hierop gewezen; over voormelde machtiging der Regeering schrijvende, schreef de heer Vissering als volgt:

„The Government, however, was only authorized to act and, fortunately, did not require to use the authority thus granted. Neither did the Bank find it necessary to apply to the Government for the suspension of payments in specie. . . Requests for the supply of coin for the payment of wages and for other legitimate purposes, were gladly acceded to by the Bank, as far always as was possible.”

Maar, voert de heer Vissering aan, de zilverbons waren in het leven geroepen en de Nederlandsche Bank kon ook met zilverbons hare vorderingen voldoen. Hiertegen merk ik op, dat de zilverbons blijkens de considerans van de wet van 6 Augustus 1914 (Stb. 1914 no. 377) in het leven zijn geroepen, omdat ten gevolge van de zeer buitengewone omstandigheden, waarin het land verkeerde, eene uiterst omvangrijke vraag naar zilveren munt was ontstaan, aan welke vraag noch uit den bij de Nederlandsche Bank aanwezigen zilvervoorraad, noch tijdig door zilveeraanmuntung kon worden voldaan, zoodat het noodzakelijk was, zonder eenig verwijl eene tijdelijke hulpmunt in te voeren. Uit deze considerans blijkt allerduidelijkst, dat de zilverbons in het leven zijn geroepen ter voldoening aan de behoefte van de circulatie, en geenszins om de Nederlandsche Bank in staat te stellen, te ontkomen aan hare verplichting tot voldoening harer obligo's in metaal. Mocht het noodig worden, de Nederlandsche Bank van die verplichting te ontheffen, dan was de Regeering daartoe gemachtigd, doch van die machtiging is nooit gebruik gemaakt. Dat de zilverbons uitsluitend dienen ter voorziening in de behoefte van den geldsomloop, verklaarde de Regeering nog kort geleden bij de behandeling van de Staatsbegrooting voor 1923. Naar aanleiding van gemaakte opmerkingen over een op de begrooting ge-

brachten post voor den aanmaak van zilverbons, antwoordde de Regeering bij M. v. A. op het VIIde hoofdstuk B (pag. 7), dat de circulatie van zilverbons zich geheel regelt naar de behoeften van het verkeer. De heer Vissering zal het wel met mij eens zijn, dat de behoeften van het verkeer niet identiek zijn aan de behoeften der Nederlandsche Bank aan middelen ter voldoening harer obligo's.

Ten slotte werden de zilverbons uitgegeven tot een beperkt bedrag, aanvankelijk f 25 millioen. Dit bedrag werd in December 1916 (Stbl. 592) verhoogd tot f 40 millioen, hetgeen onvoldoende was, daar op 24 Juni 1918 voor ruim f 45 millioen aan zilverbons in omloop was. Het maximum werd in Juli 1918 (Stb. 476) opnieuw tot f 60 millioen verhoogd, maar in December 1918 was de omloop groter dan f 69 millioen. Toen is wederom het maximum bij de wet verhoogd. Hoe onder deze omstandigheden de Nederlandsche Bank hare obligo's aan de Javasche Bank tot een bedrag van ruim f 68 millioen in zilverbons zou hebben kunnen betalen (daargelaten, dat zulks met de wet in strijd zou zijn geweest), is niet wel begrijpelijk.

Op grond van het hier gezegde meen ik dus alleszins gerechtigd te zijn te blijven volhouden, zooals ik reeds in mijn vorig artikel uiteenzette, dat blijkens de eigen verklaringen zoo van den heer Vissering als van den President der Nederlandsche Bank in de verslagen over de jaren 1919—1920 en 1920—1921, de Nederlandsche Bank goud aan de Javasche Bank uitsluitend heeft afgegeven om een door de Nederlandsche Bank welbegrepen Nederlandsch belang te dienen, maar volstrekt niet om een koloniaal belang te dienen.

Hetzelfde is het geval geweest met de sovereigns, die de Nederlandsche Bank in Mei tot September 1919 tot een bedrag van 32,2 millioen aan de Javasche Bank verkocht. Blijkens de hierover tusschen de Nederlandsche Bank en de Gedelegeerden van de Javasche Bank te Amsterdam gevoerde correspondentie geschiedde die goudverkoop, omdat de Nederlandsche Bank haar voorraad gouden tientjes ongaarne verder zag verminderen. Daarom stelde zij voor, om goud af te geven in den vorm van sovereigns. Die goudverkoop had dus plaats op voorstel van de Nederlandsche Bank, niet van de Javasche Bank, die harerzijds niets anders vroeg dan betaling harer vorderingen in Nederlandsche wettige munt.

Maar, voert de heer Vissering thans aan, het goud, dat aldus de Javasche Bank van de Nederlandsche Bank verkreeg, had eerstgenoemde toch noodig ter versterking harer encaisse métallique. Mijn antwoord is, dat de Javasche Bank twee motieven had, waarom zij van de Nederlandsche Bank betaling harer vorderingen in goud vroeg en verkreeg. Het eerste was, dat zij in de oorlogsdagen zoo min mogelijk risico op bankrekeningen wilde loopen; het tweede motief was versterking van haren goudvoorraad. Maar dit tweede motief bevoogde de Javasche Bank evenzeer om in den loop der oorlogsjaren en daarna goud te vorderen van de Bank of England, van de Bank of Japan en van sommige federale reservebanken in Amerika. Ter versterking van haar goudvoorraad heeft de Javasche Bank heusch niet alleen van Nederland goud betrokken, maar ook van andere landen. En evenzeer als de Javasche Bank voor 100 Nederlandsche gulden 100 gulden in goud kreeg; dus 10 gouden tientjes, evenzeer verkreeg zij van Engeland, Japan en Amerika hare vorderingen in sterling, yens en dollars tegen de in die landen bestaande wettige pariteit uitbetaald in goud; m. a. w. voor b.v. 100 pond sterling verkreeg de Javasche Bank 100 sovereigns, voor 100 dollars 100 gouden dollars, en voor 100 yen 100 gouden yens. De Javasche Bank heeft dus precies op dezelfde wijze, als zij in Nederland goud kreeg, ook van andere landen goud gekregen, en in Nederland volstrekt niet goedkoop dan in andere landen, zooals de heer Vissering het poogt te doen voorkomen. Zoo zegt de heer

Vissering b.v., dat de Javasche Bank goud in Japan heeft verworven „tegen marktprijs”. Wat hij hiermede bedoelt, is mij niet recht duidelijk. De koers van de yen was in Indië geruimen tijd onder pariteit, daarna is de koers boven pariteit gestegen. Ik herinner mij, dat de Javasche Bank vrij aanzienlijke bedragen yens gekocht heeft beneden pariteit, en voor deze yens heeft zij van de Bank of Japan gouden yens uitbetaald gekregen; voor elke yen, die zij te vorderen had, kreeg zij ook een yen in goud.

In zijn artikel van 25 Juli jl. wendt de heer Vissering het over een anderen boeg. Hij brengt in herinnering, dat er tusschen de Nederlandsche Bank en de Javasche Bank eene overeenkomst bestaat, de z.g. earmark-overeenkomst, krachtens welke de Nederlandsche Bank van de Javasche Bank goud in bewaring neemt. Deze overeenkomst heeft ten doel, onnoodige goudtransporten te voorkomen; de Javasche Bank mag tegen een zeker bewaarloon goud bij de Nederlandsche Bank opslaan, hetgeen het gemak heeft, dat door den heer Vissering beschreven wordt. Maar nu wil de heer Vissering uit deze overeenkomst, bij welke, zooals hij terecht zegt, de Nederlandsche Bank als bewaarneemster eene geheel passieve rol vervult, afleiden, dat de Javasche Bank verplicht zou zijn om, indien deze betalingen in Nederland moet doen, en de stand harer obligo's haar veroorlooft om voor het doen dier betalingen het goud, dat zij bij de Nederlandsche Bank in bewaring heeft, geheel of gedeeltelijk aan te wenden, dit ook te doen, zoodat de Javasche Bank de vrijheid zou missen om, zonder toestemming der Nederlandsche Bank, zich op andere wijze van de noodige middelen voor het doen van betalingen in Nederland te voorzien. Waartoe eene rijke fantasie iemand al niet brengen kan! Uit eene tusschen de Nederlandsche Bank en de Javasche Bank gesloten overeenkomst van bewaargeving wil de heer Vissering het recht der Nederlandsche Bank van medezeggenschap in de goudpolitiek der Javasche Bank en in de bedrijfsleiding dier Bank afleiden! Door deze stelling neer te schrijven, is zij tevens weerlegd. Over zoo iets behoeft verder niet gedebatteerd te worden. En waar de heer Vissering in zijn artikel van 25 Juli j.l. geschreven heeft, dat de Nederlandsche Bank de Javasche Bank ter verantwoording heeft geroepen over hetgeen deze met haar goudvoorraad gedaan heeft tegen de bedoeling van beide circulatiebanken bij de goudafgiften, daar repliceer ik in de eerste plaats, dat de bedoeling der Nederlandsche Bank bij hare goudafgiften geene andere is geweest dan het dienen van een zuiver Nederlandsch belang, en het behartigen van een Nederlandsch belang aan de Nederlandsche Bank niet de minste aanspraak geeft zich te bemoeien met de bedrijfsleiding der koloniale circulatiebank; en in de tweede plaats, dat de bedoelingen, waarmede de Javasche Bank goud van de Nederlandsche Bank gevraagd en verkregen heeft, deze laatste niets aangaan. Uitsluitend de Javasche Bank als eigenares van haar goudvoorraad heeft te beslissen, welk gedeelte van haar goudvoorraad zij realiseeren zal, wanneer zij dat tot dekking van hare obligo's niet meer noodig heeft, en het voor andere behoeften wil aanwenden. Met die vraag heeft geene enkele andere circulatiebank zich in te laten!

De Nederlandsche Bank nam bij haar brief d.d. 14 Mei 1919, gericht aan de Gedelegeerden van de Javasche Bank het navolgende standpunt in:

„In hare te voeren goudpolitiek kan de Bank zich in geen enkel opzicht binden, doch moet zich alle vrijheid voorbehouden om naar omstandigheden te handelen.”

Volkomen dezelfde gedragslijn heeft ook de Javasche Bank steeds tegenover de Nederlandsche Bank gevolgd.

Wel heeft de heer Vissering aangevoerd, dat de Javasche Bank aan de Nederlandsche Bank herhaaldelijk beloofd zou hebben, dat zij deze steeds op de hoogte van hare goudpolitiek zou houden, doch van eene

dergelijke belofte is noch aan mij noch aan de Javasche Bank iets bekend. Intusschen heeft de Javasche Bank ter bevordering eener goede samenwerking de Nederlandsche Bank doorlopend van hare goudpolitiek op de hoogte gehouden. Maar hare volledige vrijheid van handelen heeft de Javasche Bank zich ook steeds voorbehouden; hierop duldt zij geen inbreuk, ook niet van de zijde der Nederlandsche Bank!

(Slot volgt.)

J. GERRITZEN.

DE VLOTTENDE SCHULD VAN HET RIJK IN HET TIJDVAK JUNI 1921—JUNI 1923.

In de aflevering van 7 Juni 1922 van dit tijdschrift werd een overzicht gegeven van de uitgifte van schatkistpapier sedert 1 Mei 1921. Het is niet zonder belang na te gaan, hoe de gang van zaken in de sedert het verschijnen van die aflevering verstreken periode met betrekking tot de vlottende schuld is geweest. In een viertal staten wordt thans een beeld gegeven van maand tot maand. Ter wille van een gemakkelijke vergelijking is een tweejarige periode genomen, een periode die te merkwaardiger is, om de ongekende hoogte, welke de vlottende schuld in den loop van die periode heeft bereikt.

Staat I geeft in millioenen guldens weer de activa en passiva van, wat men in het argot van de Generale Thesaurie „'s Rijkskas” pleegt te noemen. Daarbij is verwaarloosd het bedrag, dat bij de betaalmeesters in kas is, omdat dit toch steeds ongeveer f 6 miljoen bedraagt en omdat, bij de beoordeeling van wat het Rijk moet consolideeren, met dit actief, dat als „bedrijfskapitaal” aanwezig moet zijn, geen rekening kan worden gehouden. Bij de beoordeeling van het in kolom 10 genoemde getal dat weergeeft het bedrag aan vlottende schuld, dat per saldo voor rekening van het Rijk in Europa loopt, neme men in aanmerking, dat in kolom 8 (voorschotten aan het buitenland) slechts is opgegeven het totaal der voorschotten aan Duitschland (f 200 miljoen crediet) en aan Frankrijk (wederopbouw Noord-Frankrijk). Daarnaast kunnen als vorderingen op het buitenland worden genoemd de vordering wegens het z.g.n. kleerencrediet aan Polen, en de vordering op België wegens interneeringskosten, tezamen tot een bedrag in begin Juni 1923 van ruim f 74 miljoen. De eerste vordering wordt in 10 jaarlijksche termijnen, de tweede in dertig halfjaarlijksche termijnen terugbetaald. Het reliecrediet aan Oostenrijk, groot f 16.700.000 mag, waar 20 jaren uitstel is gegeven van de aflossing en rentebetaling (zelfs al had men een absoluut vertrouwen in de terugbetaling na afloop van die 20 jaar) niet als vordering op korten termijn beschouwd worden, en moet dus buiten beschouwing blijven. Daarnaast heeft men ten slotte nog een reliecrediet aan Polen tot een bedrag van pl.m. 4 ton, en het crediet voor de repatriëring van krijgsgevangenen groot 5 ton, benevens de overigens nog loopende interneeringsvorderingen tot een gezamenlijk bedrag van pl.m. f 700.000.

Neemt men ten slotte in aanmerking dat het saldo van de N.U.M., dat bij liquidatie van die instelling in 's Rijks schatkist moet worden gestort, thans pl.m. f 50 miljoen bedraagt, dan blijkt dat van het bedrag dat in begin Juni voor rekening van het Rijk uitstond ad rond f 269.8 miljoen, nog kan worden afgetrokken een bedrag van rond f 128½ miljoen, dat niet voor consolideering in leeningen op langen termijn in aanmerking komt. Per saldo houdt men dan over een bedrag van ruim f 141 miljoen.

De staten geven overigens aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Het totaalbedrag aan uitstaand schatkistpapier, dat in Februari 1922, d.i. kort voor de uitgifte der Staatsleening 1922 A, de duizelingwekkende hoogte van bijna f 800 miljoen bereikte, is gedaald tot het nog steeds respectabele bedrag van f 543,2 miljoen. Neemt men daarbij in aanmerking, dat in laatstbedoeld bedrag voor f 34.6 miljoen papier op langen termijn

Staat I. Verloop van de vlottende schuld van het Rijk in de periode van 6 Juni 1921 tot 4 Juni 1923.
(In millioenen guldens).

Maand	Dag	Passiva					Activa				10 Verschil 5 en 9
		1 Renteloos Ned. Bank	2 Schatkist papier.	3 Zilverbons	4 Tegode Posteque Girodienst	5 Totaal 1-4	6 Voorschot Kolonien	7 Voorschot Gemeenten op te nem. belast.	8 Voorschot Duitsland en Frankrijk	9 Totaal 6-8	
1921											
Juni	6	12.5	584.1	43.-	12.2	651.8	321.6	—	22	343.6	308.2
Juli	4	14.4	638.5	41.-	15.-	708.9	344.9	—	23.8	368.7	340.2
Augustus	1	11.8	676.4	40.2	15.4	743.8	357.6	0.4	24.1	382.1	361.7
September	5	12.2	651.-	39.8	22.1	725.1	305.6	1.7	29	336.3	388.8
October	3	15.-	697.9	38.1	22.5	773.5	321.6	29.9	29.9	381.4	392.1
November	7	14.7	750.-	34.7	31.5	830.9	343.4	48.4	30.5	422.3	408.6
December	5	14.9	751.9	34.-	38.9	839.7	319.2	62.1	30.5	411.8	427.9
1922											
Januari	2	13.3	781.7	32.-	46.9	873.9	327.5	74.5	32.1	434.1	439.8
Februari	6	14.6	794.4	32.4	45.9	887.3	284.7	80.7	34.5	399.9	487.4
Maart ¹⁾	6	13.5	758.4	31.4	46.9	850.2	311.1	84.8	34.4	430.3	419.9
April ²⁾	3	+ 0.3 ⁵⁾	717.8	31.5	67.4	816.4	261.6	88.8	35.5	385.9	430.5
Mei	1	7.8	722.-	30.2	60.7	820.7	269.6	77.6	37.1	384.3	436.4
Juni	6	14.3	644.-	31.-	69.7	759.-	236.5	62.-	41.7	340.2	418.8
Juli	3	15.-	672.8	29.2	84.1	801.1	252.5	48.9	45.4	346.8	454.3
Augustus ³⁾	7	12.8	559.5	29.3	87.6	689.2	261.4	49.7	50.1	361.2	328.-
September	4	14.8	618.4	29.7	101.1	764.-	279.9	86.9	51.8	418.6	345.4
October	2	14.2	654.-	29.3	104.2	801.7	292.2	93.4	54.9	440.5	361.2
November	6	14.-	664.4	31.3	98.2	807.9	307.5	93.8	59.7	461.-	346.9
December	4	14.9	673.1	32.-	103.8	823.8	317.5	92.1	63.6	473.2	350.6
1923											
Januari ⁴⁾	2	4.3	715.9	31.8	119.9	871.9	337.5	97.8	67.2	502.5	369.4
Februari	5	14.7	686.7	28.8	104.9	835.1	350.2	97.8	79.1	527.1	308.-
Maart	5	14.8	637.6	28.5	111.4	792.3	331.3	97.3	81.6	510.2	282.1
April	3	11.7	604.7	28.8	119.8	765.-	295.5	97.6	84.5	477.6	288.8
Mei	7	14.5	571.-	27.9	101.9	715.3	281.-	77.7	88.9	447.6	267.7
Juni	4	12.7	543.2	27.3	101.9	685.1	271.9	57.2	87.2	416.3	269.8

1) 1e storting op de leening 1922 A ad f 70.500.000 heeft hier invloed gehad.

2) 2e " " " " 1922 A " " 70.500.000 " " " " " "

3) " " " " 1922 B " " 144.000.000 " " " " " "

4) " " " " 1923 A " " 96.000.000 " " " " " "

5) Op 3 April 1922 stond de Staat f 0.3 millioen *credits* bij De Ned. Bank.

Staat II. Splitsing van het bedrag aan uitstaand schatkistpapier naar de wijze waarop en den vorm
waarin uitgegeven. Periode 6 Juni 1921—4 Juli 1923. (In duizenden guldens).

Datum:	Schatkistbiljetten				Schatkistpromessen				Totaal Generaal	
	Over de toonbank verkocht	Publieke uitgifte	Langs anderen weg geplaatst	Totaal	Onders- hands geplaatst	Publieke uitgifte	Bij De Neder- landsche Bank	Totaal		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1921										
6 Juni	51.782	66.555	12.800	131.137	167.600	204.650	80.700	452.950	584.087	
4 Juli	68.944	64.209	28.800	161.953	149.100	201.700	125.700	476.500	638.453	
1 Augustus	94.148	64.174	28.800	187.122	156.100	199.450	133.700	489.250	676.372	
5 September	132.178	54.165	28.800	225.137	142.300	211.520	72.000	425.820	650.957	
3 October	164.537	48.480	28.800	241.817	130.600	222.960	102.500	456.060	697.877	
7 November	189.111	45.490	28.800	263.401	128.800	227.790	130.000	486.590	749.991	
5 December	205.211	38.561	10.000	253.772	160.830	241.560	95.700	498.090	751.862	
1922										
2 Januari	218.456	38.754	10.000	266.910	158.930	261.902	94.000	514.832	781.742	
6 Februari	260.001	18.757	3.500	282.258	189.030	278.130	45.000	512.160	794.418	
6 Maart	282.304	12.342	3.500	298.146	208.700	204.550	47.000	460.250	758.396	
3 April	281.691	5.759	3.500	290.950	183.500	184.840	58.500	426.840	717.790	
1 Mei	266.691	18.913	18.500	304.104	201.700	187.180	29.000	417.880	721.984	
6 Juni	220.931	33.734	18.500	273.165	176.300	187.590	7.000	370.890	644.055	
3 Juli	200.809	33.734	18.500	253.043	216.500	143.290	60.000	419.790	672.833	
7 Augustus	153.654	59.224	18.500	231.378	161.000	133.130	34.000	328.130	559.508	
4 September	131.669	65.819	18.500	215.988	187.500	184.970	30.000	402.470	618.458	
2 October	109.768	71.404	18.500	199.672	184.100	205.800	64.400	454.300	653.972	
6 November	84.697	93.969	18.500	197.166	184.500	202.790	80.000	467.290	664.456	
4 December	73.371	122.264	18.500	214.135	215.500	205.452	38.000	458.952	673.087	
1923										
2 Januari	49.826	143.814	18.500	212.140	196.100	226.700	81.000	503.800	715.940	
5 Februari	8.738	150.613	26.620	185.971	256.700	161.040	83.000	500.740	686.711	
5 Maart	954	172.823	26.620	200.397	222.600	166.590	48.000	437.190	637.587	
8 April	663	195.123	26.620	222.406	219.600	151.700	11.000	382.300	604.706	
7 Mei	618	189.395	26.620	216.633	128.480	188.930	37.000	354.410	571.043	
4 Juni	584	191.217	27.620	229.421	118.480	193.300	2.000	313.780	543.201	

Staat III.

Overzicht van de publieke uitgifte van schatkistpapier in de periode 1 Juni 1921—1 Juni 1923.
(In duizenden guldens).

Stortingsdatum	Gevraagd	Ingeschreven				Toegewezen				Disconto Promessen		Rente schat-kist-bilj. ^{a)}	Koers schat-k-bilj. per f 1000
		3 mnd.	6 mnd.	Bil-jetten	Totaal	3 mnd.	6 mnd.	Bil-jetten	Totaal	3 mnd.	6 mnd.		
		Promessen				Promessen							
1921													
1 Juni	65.000	36.260	4.250	— 1)	40.510	36.260	4.250	—	40.510	± 5 0/0	± 5 0/0	—	—
1 Juli	70.000	50.900	19.210	— 1)	70.110	41.210	13.740	—	84.950	± 4 7/8 0/0	± 4 7/8 0/0	—	—
1 Augustus .	70.000	49.980	11.720	— 1)	61.700	45.770	6.450	—	52.220	± 4 7/8 0/0	± 4 5/8 0/0	—	—
1 September	60.000	61.560	8.150	— 1)	69.710	53.430	6.570	—	60.000	± 4 7/8 0/0	± 4 7/8 0/0	—	—
1 October ...	100.000	73.590	33.470	— 1)	107.060	71.040	22.250	—	93.290	4 7/8 0/0	4 0/0	—	—
1 November .	50.000	87.270	7.560	— 1)	94.830	44.750	5.250	—	50.000	4 5/8 0/0	4 1/2 0/0	—	—
1 December .	100.000	73.140	9.570	— 1)	82.710	67.500	3.810	—	71.310	4 7/8 0/0	4 1/8 0/0	—	—
1922													
1 Januari ..	125.000	71.740	26.240	— 1)	97.980	62.410	13.030	—	75.440	4 1/8 0/0	3 7/8 0/0	—	—
1 Februari..	100.000	104.260	5.100	— 1)	109.360	92.150	5.040	—	97.190	4 3/4 0/0	4 5/8 0/0	—	—
1 Maart	Geen inschrijving.												
1 April	100.000	93.520	36.150	— 1)	129.670	44.860	25.210	—	70.070	± 4 1/2 0/0	± 4 1/2 0/0	—	—
1 Mei	150.000	74.210	32.350	33.656	140.216	67.060	32.340	33.656	133.056	4 1/8 0/0	4 1/8 0/0	5	1000
1 Juni	Geen inschrijving.												
1 Juli	Geen inschrijving.												
1 Augustus .	100.000	106.970	17.880	70.234	195.084	68.670	5.840	25.490	100.000	3	3 1/8	4 1/2	1010.90
1 September	60.000	66.650	6.730	28.575	95.955	50.220	2.690	6.595	59.505	2 7/8	2 7/8	4 1/2	1014.31
1 October ...	75.000	62.200	37.270	19.196	118.666	29.760	23.360	13.382	66.502	3 5/8	3 5/8	4 1/2	1004.80
1 November .	130.000	71.610	31.520	14.793	117.923	64.130	26.450	14.793	105.373	4	4	4 1/2	1000
1 December .	85.000	65.790	17.710	28.786	112.286	39.800	12.490	28.786	81.076	3 3/4	3 15/16	4 1/2	1000
1923													
1 Januari ..	85.000	51.350	9.380	27.939	88.669	47.990	8.000	27.939	83.929	4	3 3/4	4 1/2	1000
1 Februari..	Geen inschrijving.												
1 Maart	70.000	55.510	17.860	34.459	107.829	31.360	15.430	23.210	70.000	3 3/8	3 5/8	4 1/4	1001
1 April	70.000	56.720	27.600	26.005	110.325	38.660	16.780	14.552	69.992	3	3 1/10	4 1/4	1002.50
1 Mei	110.000	63.370	21.960	16.950	112.966	50.500	15.610	16.950	90.866	3 3/4	3 13/16	4	1000
1 Juni	65.000	45.180	17.270	10.686	75.550	40.330	6.720	11.753	59.650	3 3/4	3 13/16	4 1/2	1000
				11.753								4	1000
				1.347				847				4 1/2	1000

1) In deze maand werden geen schatkistbiljetten gevraagd.
2) Biljetten vervallende 1 Juli 1929 maximum gevraagd f 25.000.000.
3) Bij schatkistbiljetten is een provisie van 1/8 0/0 verschuldigd.
4) Bij deze laatste schatkistbiljetten is eene provisie van 1/4 te Londen verschuldigd.

Staat IV.

Overzicht van het disconto voor ondershands geplaatste schatkistpromessen.
Periode Juni 1921—Juni 1923.

In de maand	Looptijd:													
	minder dan 1 mnd		1 maand		3 maanden		4 maanden		5 maanden		6 maanden			
	1921	1922	1921	1922	1921	1922	1921	1922	1921	1922	1921	1922		
Juni	4	3 1/8	4 3/8	4 1/2	3 1/8-3 7/8	4 1/2-4 3/4	3 7/8-4 1/4	4 5/8-4 3/4		4 3/4-4 7/8	3 7/8-4 5/8	4 3/4	4 1/4-4 3/8	
Juli	3 7/8-4 3/8	2 1/2-3 1/8	4 3/8-4 5/8	2 3/4	4 1/2-4 3/4	2 15/16	4 1/2-4 3/4	4 5/8-4 3/4	3	4 5/8-4 3/4	3 7/8-4 5/8	4 3/4	3 1/8-3 1/2	
Augustus	3 3/4-3 7/8		4-4 3/4	2 1/2	4 1/2-4 3/4	2 1/2	2 5/8-3	4 5/8	3 1/2			4 7/8	3-3 1/2	
September			4 1/8-4 1/2	2 1/2-3 7/8	4 3/8-4 5/8	2 7/8-3 1 1/8	3 7/8-3 1 1/8					4 7/8		
October	4-4 3/8	3	4 3/8	3 3/16	4 3/8-4 3/4	3 7/8-3 1 1/8	3 7/8-3 1 1/8					4 3/4		
November	4	3 1/4-3 5/8	4 3/8-4 1/2	3 3/8-3 3/4	4 3/8-4 3/4	3 1 1/8-3 1 1/8	4 5/8			4 3/4	3 7/8	4 3/4	3 3/4-4	
December	4-4 1/4	3-3 1/2	4 3/8-4 1/2	3 1/2-3 1 1/8	4 5/8	3 3/4-3 7/8	4 1 1/10	3 7/8	3 7/8			4 3/4	3 3/4	
	1922	1923	1922	1923	1922	1923	1922	1923	1922	1923	1922	1923	1922	1923
Januari	4 1/4	2 1/4-3 1/2	4 1/4	4 1/2	3 3/8	4 5/8	3 7/8-3 1 1/8	4 5/8-4 3/4	3 1 1/8-3 1 1/8	4 3/4			3 5/8	
Februari		2 1/2-3 1/2	4 1/4	4 1/2	3 7/10	4 3/8-4 5/8	3 1/2-3 3/8	4 5/8	3 9/10				3 5/8	
Maart	3 1/2-4	2 1/2-2 5/8	4-4 1/4	4 1/2	3 1/4	4 1/2-4 3/8	2 1 1/2-3 3/8							
April			4-4 1/2	4 1/2		4 5/8	4 1/2	3 9/16-3 3/4					4 3/8-4 1/2	3 5/8
Mei	3 7/8-4		4 1/8	4 1/2		4 1/4-4 7/8	3 1 1/8-3 3/4		3 3/4				4 7/16	3 13/16
Juni	3 1/8	3	3 1/8-3 7/8	3 7/8		3 3/8-4 1/4	3 5/8							

(meer dan 4 jaar) is begrepen, dan kan men constateeren, dat, zij het door het plaatsen van leeningen, de z.g.n. „kaspositie” toch wel aanmerkelijk sterker is geworden, al moet men daarbij niet uit het oog verliezen, dat het zeer de vraag is of op den duur de saldi van den Postchèque- en Girodienst een zoo reusachtigen omvang zullen behouden als zij thans hebben. Moet men aannemen, dat die omvang abnormal is, dan vormt het tegoeed een „drijfzand” element voor 's Rijkskas, waarmede bij de beoordeeling van den „weerstand” van die kas wel rekening dient te worden gehouden.

Ander lichtpunt, waarover men slechts onder zeker voorbehoud zich verheugen mag, is dit, dat het plaatsen van de vlottende schuld, dat in den aanvang van de tweejarige periode slechts met groote moeite en tegen hooge rente en disconto mogelijk was, geleide-

lijk gemakkelijker en goedkooper is geworden. Het zal wel niet noodig zijn er op te wijzen, dat de oorzaak daarvan niet bij den Staat gelegen is, en dat er in het gemakkelijk onderbrengen van een bedrag ad f 543 mill. aan schatkistpapier ten gevolge der geldruimte op zich zelf niets ligt, dat tot mindere waakzaamheid stemt, doch het is aan den anderen kant niet te ontkennen, dat het normaal verloop der publieke uitgiften, waardoor het dure plaatsen over de toonbank van één jaarspapier tegen een vaste rente niet meer noodig is en het feit, dat plaatsing van schatkistpapier bij de circulatiebank niet meer noodig is, gunstige factoren zijn, welke een rustige consolidatie bevorderen, terwijl de niet onaanzienlijke daling van rente en disconto voor de benarde schatkist een al te welkome verlichting heeft gebracht.

Staat II geeft aan op welke wijze het bedrag aan

schatkistpapier, voor het begin van elke maand in kolom 2 van staat I opgegeven, was verdeeld in schatkistbiljetten en schatkistpromessen, en voorts door welke kanalen de beide vormen van schatkistpapier waren geplaatst. Ter voorkoming van misverstand zij er ten allen overvloede op gewezen, dat de onderscheiden kolommen het bedrag aangeven, dat in het begin van de maand nog uitstond van hetgeen langs een bepaalden weg geplaatst is. Om te zien, van welke kanalen men gebruik heeft gemaakt in een bepaalde maand moet men dus nagaan in hoeverre de cijfers in een bepaalde kolom dalen of stijgen. Zoo ziet men de bedragen aan over de toonbank geplaatste 1 jaars 5 pCt. schatkistbiljetten in kolom 1 van Juni 1921 tot Maart 1922 geleidelijk stijgen. In Februari 1922 werd gebroken met het stelsel van plaatsing over de toonbank van schatkistbiljetten. Vandaar dan ook dat van dat moment af een daling intreedt. In Juni 1923 is nog slechts een restantje over.

Zoolang de gelegenheid tot verkrijgen van schatkistbiljetten over de toonbank was opengesteld, werden bij de maandelijksche publieke uitgiften geen schatkistbiljetten gevraagd. In verband daarmee vertoont het bedrag van kolom 2 eene daling tot Mei 1922, waarna weer een geleidelijke stijging begint.

Wat de plaatsing van schatkistpromessen betreft is het meest sprekend de loop der gevallen van kolom 7, welke het bij de Nederlandsche Bank ondergebrachte bedrag weergeeft.

Wat de kolommen 5 en 6 betreft zij er op gewezen, dat men in het algemeen bij de publieke uitgifte slechts die bedragen vraagt, welke noodig zijn voor aflossing van in het begin der maand vervallend schatkistpapier (de nogal eens voorkomende meening, dat een publieke uitgifte van schatkistpapier wijst op stijging van de vlottende schuld is dan ook onjuist) terwijl men aan de in den loop der maand opkomende geldbehoeften tegemoet komt door de plaatsing, welke ondershands geschiedt door den Agent van het Ministerie van Financiën. De daling in de laatste maanden van het bedrag aan uitstaande schatkistpromessen komt daarom behalve in kolom 7, vooral in kolom 5 tot uiting.

Staat III geeft een overzicht van de resultaten der publieke uitgifte over de tweejarige periode. Een aanmerkelijke verbetering geeft het tweede jaar tegenover het eerste te zien. In de periode Juni 1921—Juni 1922 werd het gevraagde bedrag slechts eenmaal verkregen, en wel in November 1921 toen een bedrag van slechts f 50.000.000 werd gevraagd. Het disconto in die maanden bedroeg

voor 3 maandspromessen 5—4 $\frac{1}{10}$ pCt.

voor 6 maandspromessen 5—3 $\frac{3}{4}$ pCt.

Het daalde in de volgende 12 maanden tot

voor 3 maandspromessen 4—2 $\frac{1}{2}$ pCt.

voor 6 maandspromessen 4—2 $\frac{1}{2}$ pCt.

terwijl in het algemeen de gevraagde bedragen gemakkelijker werden verkregen.

Ook bij de onderhandsche plaatsing werden naar uit Staat IV blijkt, condities verkregen, welke aanmerkelijk gunstiger waren in de maanden Juni 1922—Juni 1923, dan in de daaraan voorafgaande 12 maanden. Het disconto is over de geheele lijn ongeveer 1 pCt. lager.

Tenslotte zij nog de aandacht gevestigd op de in den loop van 1923 aangevangen plaatsing van meerjarige schatkistbiljetten. Het uitgeven van deze biljetten berust op de overweging, dat uit 's Rijks kas voorschotten aan verschillende vreemde mogendheden zijn gegeven, welke na een aantal jaren worden afgelost, waarvoor men dus geen gewone geconsolideerde leeningen kan uitgeven, maar welke men onder de tegenwoordige omstandigheden beter niet geheel uit 3 maands—1 jaars papier financiert. Reeds vroeger was een bedrag van f 15 miljoen meerjarige schatkistbiljetten ondershands geplaatst. In 1923 werd ondershands een bedrag van f 1 miljoen 3 jaars papier geplaatst. Voorts heeft men f 10 miljoen 4 jaars-

biljetten in de week van 3 tot 10 April 1923 uitgegeven tegen den koers van 99 $\frac{1}{2}$ pCt. Zooals bekend, is deze uitgifte een groot succes geweest. Daarentegen had de uitgifte van 4 jaars 4 $\frac{1}{2}$ pCt. biljetten a pari tot een maximum bedrag van 25 miljoen gulden, tegelijk met de openbare inschrijvingen voor Mei en voor 1 Juni 1923 geen succes. (Zie Staat III).

Mr. J. W. BEYEN.

CENTRAAL VERSLAG DER ARBEIDS- INSPECTIE OVER 1921.

Wederom zijn op de belangrijke vertraging waarmede deze verslagen verschijnen, enkele maanden ingehaald, zoodat dit verslag, waarin de lotgevallen der Arbeidsinspectie in 1921 worden vermeld, thans verschenen is. De omvang en het formaat zijn ingekrompen, terwijl de tabellen, welke bij den tekst behooren, zooveel mogelijk achterin het boek in een apart hoofdstuk zijn vereenigd.

Dit verslag is, zooals de inleiding vermeldt; voornamelijk van belang door de invoering van de Arbeidswet 1919 (in October 1920) en de daarmee samenvallende gevolgen der algemeene economische malaise voor de Nederlandsche industrie, welke het jaar 1921 voor de Arbeidsinspectie gemaakt hebben tot een tijd van zeer groote inspanning, hier en daar zelfs overspanning. De voor het bedrijfsleven zoo gelukkige omstandigheid, dat de Arbeidswet 1919 berekend was op allerlei mogelijkheden, die afwijkingen noodzakelijk of wenschelijk zouden doen zijn, heeft loodzwaar gedrukt op de uitvoerders der wet. Daarbij heeft veel gelegenheid bestaan om er dankbaar voor te zijn, dat de wet niet zoo overhaast is samengesteld en ingevoerd als van verschillende zijden in 1919 en 1920 werd gewenscht. Daardoor toch is voorkomen, wat wij elders hebben zien gebeuren, dat men op onwettige wijze met verschillende bepalingen de hand moet lichten, wat tot groote onbillijkheden door ongelijkheid in de toepassing leidt, of dat men achteraf met veel moeite en onaangenaamheden en te laat, de soepelheid in de wet heeft moeten aanbrengen, die hier het eerste ontwerp reeds bezat.

Het ligt voor de hand, aldus vervolgt de inleiding, dat in een dergelijke periode de bestaande arbeidsvoorwaarden zich in vele gevallen niet kunnen handhaven. Voor zoover een voorgenomen wijziging der arbeidsvoorwaarden den werktijd betrof, had de Arbeidsinspectie de moeilijke taak om te beoordeelen, hoever moest en mocht worden gegaan met het in toepassing brengen der soepelheden van de wet. Die soepelheid toch bestaat niet in het aan de vrije verkiezing van den werkgever overlaten of hij van de wet zal afwijken, doch in het mogelijk maken van afwijkingen volgens regels of bijzondere vergunningen van overheidswege.

Hoofdstuk II geeft een overzicht van de samenstelling van het personeel der Arbeidsinspectie met de mutaties welke hierin hebben plaatsgevonden. In totaal werd het personeel met 8 ambtenaren vermeerderd.

Hoofdstuk III, algemeen overzicht der werkzaamheden, vermeldt allereerst de bijzondere opdrachten, die door den Directeur-Generaal en de overige ambtenaren werden verricht. Omtrent de medewerking der gemeentepolitie in de verschillende gemeenten wordt als totaalindruk vermeld, dat deze in het verslagjaar wel is toegenomen, doch dat de algemeene toestand in dit opzicht nog onbevredigend moet worden geacht, ondanks de moeite, welke van de zijde der Arbeidsinspectie gedaan wordt, om hierin verbetering te brengen. Zoo werden in verschillende plaatsen door ambtenaren der Arbeidsinspectie lezingen voor het politiepersoneel gehouden ten einde de kennis inzake de Arbeidswet en hare uitvoeringsbesluiten te vermeerderen; ook de beambten der Rijksveldwacht en Marechaussée woonden in vele gevallen deze voordrachten bij. Een gespecificeerd overzicht van

het uitgeoefende toezicht geeft onderstaand staatje:

Jaar.	Gemeentepolitie.				Rijksveldwacht.			Kon. Marechaussée.	
	Aantal inrichtingen, waarvan afschriften van arbeidslijsten zijn ingekomen.	Inspecties gedurende den werkdag.	Contrôles vóór beg. en na einde van d. werkdag.	Processen-verbaal.	Inspecties gedurende den werkdag.	Contrôles vóór beg. en na einde van d. werkdag.	Processen-verbaal.	Inspecties gedurende den werkdag.	Contrôles vóór beg. en na einde van d. werkdag.
1920	75.280	70.304	19.204	1.744	29.944	6.216	332	13.689	2.112
1921	100.001	84.952	30.130	4.564	34.077	14.995	1.544	18.644	5.849

De ambtenaren der Arbeidsinspectie legden 71132 bezoeken af.

De medewerking van andere zijde, welke in 1920 reeds zeer groot was, bereikte dit jaar een ongekende hoogte. In totaal kwamen 3410 klachten in tegen 1360 in 1920. Van deze klachten hadden er 2436 betrekking op overtredingen van bepalingen der Arbeidswet 1919 inzake den wettelijken arbeidsduur, 35 pCt. van de klachten kwam van de zijde der vakverenigingen, terwijl 65 pCt. van arbeiderszijde afkomstig was, 31 pCt. ongegrond bleek en bijna 22 pCt. onbeslist bleef.

In het algemeen waren de klachten vaak onvolledig en vaag, waardoor het onderzoek zeer bemoeilijkt en soms onmogelijk werd. Ook bleken de klagers niet altijd goed op de hoogte van de wettelijke bepalingen. Dikwijls kon een klacht niet vervolgd worden wegens den onwil — voortkomende uit vrees — der arbeiders om de noodige verklaringen af te leggen. Zoo is het voorgekomen, dat door het bestuur eener vakvereniging geklaagd werd over het niet geven van den vereischten rusttijd. Bij onderzoek legden de arbeiders verklaringen af, welke de waarheid van de klacht bevestigden, doch toen de zaak vervolgd werd, verklaarde een der arbeiders, tevens bestuurslid der vakorganisatie en mede-ondertekenaar der klacht, voor den Kantonrechter, dat de gevorderde rusttijd wel gegeven werd; de beklagde werd natuurlijk vrijgesproken.

Vele klachten werden uit wangenst en concurrentieoverwegingen ingediend. Als typeerend voorbeeld hiervan diene het geval van twee bakkers, die ten bureele der Arbeidsinspectie hun collega's kwamen aanklagen, doch die zelf bij contrôle eveneens ge verbaliseerd moesten worden wegens verboden nacht-arbeid.

Het aantal Hinderwetvergunningen, dat in 1921 werd verleend, was zeer groot. Echter wordt uitdrukkelijk medegedeeld, dat men hierin geen teken van algemeen obloei van ons industriele leven moet zien. De lage valuta in het buitenland en de toenemende electricite waren oorzaak, dat tal van kleinere werkplaatsen machinaal werden ingericht, een verschijnsel dat van economisch standpunt zeker toegejuicht moet worden.

De naleving der Arbeidswet, in hoofdstuk IV vervat, vormt, aangezien dit het eerste jaar was, dat de wet geheel in werking geweest is, een zeer belangrijke bijdrage tot de kennis omtrent de toepassing van den verkorten arbeidsduur. Het verslag constateert dat het, dank zij buitengewone krachtsinspanning van de Arbeidsinspectie, gelukt is de wet te doen naleven. Hiermede wil niet gezegd zijn, dat er geen afgelegen of kleine inrichtingen zijn, waar men er zich nog weinig aan stoort, noch dat niet in menig geval in een groote fabriek men het erop waagt, om de wet maar eens te overtreden, maar wel, dat in het algemeen de bepalingen, zoowel wat betreft de leeftijdsgrens als den arbeidsduur, volkomen zijn ingeburgerd en dat overtredingen als zoodanig gevoeld worden en stelselmatig worden opgespoord en tegengegaan.

Bij de beoordeeling, aldus vervolgt het verslag, der uitwerking van den achturedag op de industrie, mag niet uit het oog worden verloren, dat de wet niet gemaakt is om de industrie te bevoordeelen, doch om het arbeidersleven op hooger peil te brengen,

voor zoover dat bestaanbaar is met de instandhouding eener voldoende productie. Daarbij moet over de geheele lijn gezocht worden naar een redelijke verhouding tusschen den omvang der productie en het levenspeil der producenten en andere consumenten, doch bovendien voor ieder land op zichzelf gelet worden op de mogelijkheid om op de wereldmarkt te kunnen mededingen.

Artikelsgewijze wordt vervolgens nagegaan tot welke opmerkingen de toepassing der wet aanleiding heeft gegeven. Enkele bijzonder curieuze waarnemingen mogen hieronder volgen.

Evenals vorige jaren werd gewaakt tegen den arbeid van jeugdige personen en vrouwen in lokalen, waar schadelijke of hinderlijke gassen, dampen of stof waren, terwijl ook onvoldoende vrije luchtruimte, onvoldoend verlichte lokalen en het voorschrift betreffende een behoorlijke temperatuur, tot tal van aanmerkingen en processen-verbaal aanleiding gaf. Bij art. 24, inhoudende den acht-uren-werkdag, wordt opgemerkt dat zeer veel overtredingen geconstateerd werden. Niet steeds kan echter van moedwillige overtreding gesproken worden, want, gezien het nog steeds groote aantal inkomende afschriften van arbeidslijsten, welke een onwettige werkdagregeling bevatten, is het vermoeden, dat in gevallen van overtreding vaak onbekendheid met de wettelijke bepalingen in het spel is, alleszins gemotiveerd. Voorts is nog een veel verbreide meening dat men ten opzichte van zoogenaamd „eigen personeel”, waaronder verstaan worden eigen kinderen, niet gehouden is de wet na te leven. Vooral als die kinderen den volwassen leeftijd bereiken hebben en meer te beschouwen zijn als belanghebbenden in de zaak, dan als gehuurde werkrachten, wordt deze meening gehuldigd. Uit den aard der zaak vindt men dit onjuiste begrip het meest bij kleine werkgevers en op het platteland.

In het algemeen was de naleving der wettelijke bepalingen in de grootere fabrieken en in de steden aanmerkelijk beter dan op het platteland, waarvoor drie redenen zijn op te geven, nl. betere organisatie der arbeiders, behoorlijk loon, ook bij den verkorten arbeidstijd, en beter politietoezicht. Niet overal ondervonden de ambtenaren bij hunne contrôle de noodige medewerking. In een ijsfabriek werd de inspecteerende ambtenaar voortdurend gehinderd door den directeur, die daarmede eerst ophield, nadat met het opmaken van een proces-verbaal bedreigd was. Toen de ambtenaar zich kort daarna wilde verwijderen, ontdekte hij, dat de achterband van zijn rijwiel stukgesneden was. Bij het door de politie ingesteld onderzoek bleek niet, wie dit feit bedreven had.

De Directie eener scheepvaartmaatschappij weigerde om de arbeidslijst anders te onderteekenen dan met: Firma....., aangezien zij beweerde, dat deze als zoodanig de directie had en niet de firmanten persoonlijk. De Kantonrechter was het met deze opvatting eens en ontsloeg beklagde van rechtsvervolgving. De Ambtenaar van het Openbaar Ministerie ging van dit vonnis in beroep, waarna de Arrondissementsrechtbank, van meening zijnde, dat, waar de strafrechtelijke aansprakelijkheid niet anders kan rusten dan op personen, ook die personen de lijst met hun naam moeten onderteekenen, ieder lid der directie tot f 1,— boete veroordeelde. Een bij den Hoogen Raad tegen dit vonnis ingesteld beroep werd verworpen.

Hoofdstuk V, naleving der Veiligheidswet en ongevallen, vermeldt dat in 1921 in totaal 21494 eischen gesteld en aanwijzingen gedaan werden. Een zeer groote plaats is in dit hoofdstuk ingeruimd aan de ongevallen door electriciteit veroorzaakt. Door tal van afbeeldingen toegelicht worden verschillende ongevallen uitvoerig beschreven. In ons geheele land werden in 1921 door electriciteit 123 ongevallen veroorzaakt.

De volgende hoofdstukken behandelen de Steen-

houwerswet, belangrijke rechterlijke beslissingen, huis-industrie, geneeskundige onderzoekingen en mededeelingen omtrent beroepsziekten, arbeidstoestanden in bedrijven, samenhangende met de visscherij, veenderijen en bij het eikenschillen, de handvlasserij in Friesland, instellingen van onderwijs voor fabrieksarbeidsters, de arbeidsvoorwaarden van wakers en de scheidsrechterlijke beslechting van arbeidsgeschillen.

Schiedam. G. DE CLERQ.

BOEKAANKONDIGING.

Mr. E. G. J. Gimbrère, *Handelscredieten*. Uitgegeven door Gebr. Belinfante, 1923.

Mr. Gimbrère is de eerste in ons land, die dit voor den bankier-jurist aantrekkelijke onderwerp behandelt. Aantrekkelijk voor den bankier, die, voorzover hij zich bezighoudt met de financiering van den overzeeschen goederenhandel, een bron van inkomsten vindt in de handelscredieten en een zuiver inzicht wil hebben in de daaraan verbonden risico's; aantrekkelijk voor den jurist, die gedurende en vooral na den oorlog bij de behandeling dezer credieten in de practijk een veld vol juridische distels heeft gevonden.

In zeventig bladzijden heeft de schrijver door het leveren van een op de practijk gebaseerd systematisch overzicht ongetwijfeld zijn doel bereikt: bij te dragen tot verheldering van het inzicht in de grondslagen der handelscredieten. Het werkje voorziet in een behoefte, een zelfde behoefte, als de Amerikaansche bankiers in 1920 gevoelden, toen zij na pijnlijke ervaringen te hebben opgedaan op dit voor hen nog nieuwe gebied, de Commercial Credit Conference instelden om van advies te dienen. De door deze Conference opgestelde „Regulations” van 1920 en haar „Standard forms for Commercial credits” zijn van algemeene bekendheid. In Mei 1922 gaf haar chairman, Wilbert Ward, in zijn „American Commercial Credits” een volledig overzicht van alle bij de Conference ter sprake gekomen kwesties, en een toelichting der Regulations en Standard forms. Dit boek, met een inleiding van Paul M. Warburg, mag zeer zeker geacht worden de in de Vereenigde Staten thans geldende opvattingen weer te geven, en verdient met het oog op de belangrijke plaats, welke de Amerikaansche letters of credit de laatste jaren in den wereldhandel hebben veroverd, alle aandacht. Het levert bovendien welkom materiaal voor wie de Amerikaansche opvattingen wil vergelijken met de inzichten in andere landen, in casu die van den schrijver van *Handelscredieten*.

Na een korte inleiding in hoofdstuk I, behandelt Mr. Gimbrère in hoofdstuk II het „merchant's credit”, waarbij de bankier een zeer ondergeschikte rol speelt, in hoofdstuk III het „banker's credit”, de verschillende credietvormen, waarbij een bank verplichtingen op zich neemt, en ten slotte in hoofdstuk IV het „confirmed credit”, waarvan volgens schrijvers opvatting het kenmerk is, dat twee banken daarbij een obligo aanvaarden.

In hoofdstuk III worden achtereenvolgens behandeld het negocieringscrediet (authority to purchase), het uitbetalingscrediet, de assign-clausule, het wisseltrek- en het accept-crediet.

De groote plaats, die schrijver in hoofdstuk II aan het merchant's credit en in hoofdstuk III aan de authority to purchase inruimt (dertig bladzijden), beide credietvormen, die in het transatlantisch verkeer ongebruikelijk zijn, vindt een gereede verklaring in het feit, dat hij zijn onderwerp bekijkt van het standpunt van den Indischen bankier, voor wien zij klaarlijk dagelijks kost vormen. Beide credieten worden gekenmerkt door het feit, dat de wisseltrekking plaats vindt op den koper zelf. In het eerste geval fungeert de Bank slechts als boodschap-

per van het bericht, dat haar client zich verbonden heeft de wissels te honoreeren; in het tweede geval garandeert de Bank tegenover haar correspondent in den vreemde de honoreering van de wissels, welke die correspondent negociëert. Tegenover den verkooper wordt geen obligo aanvaard.

Bij deze credieten behandelt schrijver de kwestie der trekking „without recourse on drawer” eenigszins uitvoerig, zeker omdat hij beseft daarbij af te wijken van de algemeene zienswijze. Hij komt tot de conclusie, dat deze op den wissel gestelde clausule bij het merchant's credit uitsluitend betrekking heeft op de achter de wisseltrekking staande verhouding tusschen koper en verkooper en geen betekenis heeft voor de verhouding tusschen trekker en nemer of volgende houders. Schrijvers argumenten komen mij niet overtuigend voor. In zijn stelsel zou de clausule niet op den wissel, doch alleen in het koopcontract thuis hooren. Nu ze op den wissel staat, beïnvloedt ze ook de verhouding van trekker tot verder wisselpersoneel. Ik geloof dat ieder trekker van een „without recourse on drawer” getrokken wissel wel zeer verbaasd zou staan, indien de houder bij non-betaling op hem zou willen terugvallen.

De kwestie van het „recourse on drawer” bij documentaire trekcredieten is in het algemeen wel de aandacht waard. Men hoort dikwijls de meening bij begunstigen van b.v. Amerikaansche, niet door een Nederlandsche bank geconfirmeerde, letters of credit, dat zij door discontoeering der wissels met documenten bij een Nederlandsche bank van de zaak geheel af zijn en niet aan wisselregres zijn blootgesteld. Ik vrees, dat deze meening op een goeden (voor den trekker kwaden) dag tot een pijnlijke desillusie zal leiden.

Bij het uitbetalingscrediet verdedigt schrijver de stelling, dat de credietopenende bank tegen den gebeneficiëerde kan gebruik maken van alle verweermiddelen, die aan het oorspronkelijk koopcontract kunnen worden ontleend. „Het spreekt van zelf”, vervolgt hij, „dat deze vraag alleen dan zal moeten worden beantwoord, wanneer de credietopenende bank niet door den koper wordt betaald.” „De gebeneficiëerde mag geen voordeel hebben van de déconfiture van den koper. En dat toch zou het geval zijn, wanneer men de credietopenende bank de aanspraken, die de koper heeft, ontzegt.”

Hierteenover stel ik, wat gezegd wordt in hoofdstuk XVIII van Wilbert Ward's boek:

„It is now well settled, that the letter of credit is an entirely distinct contract from the underlying contract of sale, in aid of which it is issued. The bank is liable only upon its letter of credit and is not concerned with or bound to enforce any of the provisions of the sale contract, which are not incorporated in its letter of credit”.

waarbij ik mij geheel kan aansluiten.

Het zou te ver voeren alle belangwekkende kwesties, die in „Handelscredieten” ter sprake komen, de revue te doen passeeren; het zij mij echter vergund nog even stil te staan bij schrijvers laatste hoofdstuk „Het confirmed credit”, omdat het een zoo sprekend voorbeeld levert van de „onstandvastigheid der terminologie bij de aanduiding der verschillende handelscredieten”, waaraan schrijver zijn algemeene beschouwingen wijdt.

Schrijver komt tot de conclusie:

„een geconfirmeerd crediet is een gewoon crediet, waarbij het crediet van de credietopenende bank nog eens extra wordt gewaarborgd door de credietdoorgevende bank”.

En verder:

„Een confirmed credit is derhalve iets geheel anders dan een irrevocable credit. Een confirmed credit zou zelfs revocable kunnen zijn, aangezien het wezen van het crediet door het confirmeeren niet wordt gewijzigd”.

En Ward:

„A credit advised by a notifying bank under instructions from the opening bank, in which the notifying bank confirms the undertaking of the opening bank to accept

and pay at maturity the bill drawn under the authority so given, is a confirmed banker's credit. It is agreed among American bankers that neither an irrevocable banker's credit nor a confirmed banker's credit can be revoked without the consent of the beneficiary".

Gedeeltelijke overeenstemming dus.

In Europa is de gangbare opvatting, dat een geconfirmeerd bankcrediet hetzelfde is als een onherroepelijk bankcrediet. (De Duitse banken hebben dit in hun circulaire van den laatsten tijd uitdrukkelijk vastgelegd.) Ik geloof, dat deze opvatting de oudste rechten heeft en ben ook niet ontvankelijk voor schrijvers op de etymologie van het woord „confirmed” gebaseerde bewijsvoering van de juistheid van zijn standpunt. Het gaat er intusschen minder om wie gelijk heeft, doch om hetgeen in de praktijk het beste voldoet, en nu wil het mij voorkomen, dat de Amerikaansche opvatting, toegepast in de „standard forms” — en trouwens het geheele Amerikaansche systeem — duidelijk en practisch en derhalve aantrekkelijk is.

Professor Suyling zegt in zijn voorrede voor Mr. Gimbrère's werk, dat men zich eenmaal om de ronde tafel zal moeten scharen om door internationaal overleg tot overeenstemming te komen over de punten waarbij de opvattingen thans uiteenloopen, en dat wie daar Nederland vertegenwoordigt waardevolle gegevens kan vinden in Mr. Gimbrère's werk, bij welke meening ik mij geheel aansluit.

Zal de ronde tafel spoedig gedekt worden, of zal vanzelf geleidelijk het best bruikbare het minder practische op zijde schuiven?

Mr. H. G. KRONENBERG.

AANTEKENINGEN.

De salarissen van gemeente-ambtenaren te Rotterdam in verband tot de waardevermindering van het geld. —

In het artikel over de salarissen der Rijksambtenaren in verhouding tot de waardevermindering van het geld, opgenomen in het nummer van 18 Juli jl. pag. 629 verwijst de schrijver, mr. J. H. van Zanten, naar de vergelijking indertijd door den heer M. Rooy opgesteld voor de Rotterdamsche salarissen. Deze werden opgenomen in het Avondblad B der Nieuwe Rott. Crt. van 11 December jl. Wegens het belang der zaak geven wij hieronder de beide staten, welke bij de beschouwingen van den heer Rooy gevoegd waren, in extenso weer. De conclusies, waartoe deze cijfers aanleiding geven, zijn inderdaad geheel dezelfde als bij de door Mr. van Zanten berekende tabellen.

Koopkracht van de salarissen van de hieronder vermelde gemeente-ambtenaren te Rotterdam in de jaren, onmiddellijk voorafgaande aan den oorlog, in vergelijking met de koopkracht van die salarissen aan het eind van 1922. (Koopkracht geldinkomen vóór 1914 = 100; eind 1922 = 175, zijnde 175 het indexcijfer, dat thans mag worden aangenomen).

Betrekkings	Maximum-salaris		Het herl. salaris was			
	vóór 1914	op 31 Decem-ber 1922	in totaal		in % v. d. van 1914	
1	2	3	meer dan dat van 1914	minder dan dat van 1914	meer dan dat van 1914	minder dan dat van 1914
	f	f	f	f	+	-
					%	%
Telefoniste.....	650	1950	1114	464	71	—
Bode.....	1600	2200	1257	257	25	—
Havenbediende...	830	2200	1257	427	51	—
Schrijfter.....	676	1950	1114	438	64	—
Verpleegst.(Gedip.)	800	2200	1257	457	57	—
Keurmeester (Ass.)	900	2500	1430	530	59	—
Klerk.....	1200	2500	1430	230	19	—
Onderbaas.....	1300	2500	1430	130	10	—
Opzichter (ass.)..	900	2500	1430	530	59	—
Teekenaar (ass.)..	800	2500	1430	630	80	—

	f	f	f	+	-	+	-
				f	f	%	%
Verpleegster (le)..	900	2500	1430	530	—	59	—
Baas.....	1400	2800	1600	200	—	14	—
Marktmeester....	1400	2800	1600	200	—	14	—
Verif. bij de bel..	1400	2800	1600	200	—	14	—
Armbezoeker....	1500	3300	1885	385	—	26	—
Beheerder bijk.							
Bank v. Leen..	1700	3300	1885	185	—	11	—
Adj. Commies...	1800	3300	1885	85	—	5	—
Contr. techn.dnstv.	1500	3300	1885	385	—	26	—
Adj. Inspecteur							
Bouwpolitie....	1400	3300	1885	485	—	34	—
Keurmeester....	1500	3300	1885	385	—	26	—
Opzichter (Techn.)	1500	3300	1885	385	—	26	—
Teekenaar.....	1500	3300	1885	385	—	26	—
Verpleegster (Hfd.)	1235	3300	1885	650	—	52	—
Deurwaarder....	1900	3800	2170	270	—	14	—
Machinist le kl..	1300	3800	2170	870	—	67	—
Opzichter (le)...	1900	3800	2170	270	—	14	—
Teekenaar (le)...	1800	3800	2170	370	—	20	—
Boekh. Dokken en Veren.....	1600	4300	2457	857	—	53	—
Boekh. Slacht-huis en Veem..	2000	4300	2457	457	—	23	—
Commies.....	2500	4300	2457	—	43	—	2
Opzichter(ass.hfd.)	1900	4300	2457	557	—	29	—
Boekh. Rein. en Ontsm. dienst..	2000	4800	2740	740	—	37	—
Boekh. Maasoord.	2200	4800	2740	540	—	25	—
Havenm. (onder-)	2350	4800	2740	390	—	16	—
Insp. Bouwpol..	2600	4800	2740	140	—	5	—
Opzicht. (hoofd)..	2600	4800	2740	140	—	5	—
Boekh. Drink-waterleiding...	3000	5300	3030	30	—	1	—
Boekh. Haud.inr.	3000	5300	3030	30	—	1	—
Boekh. Telefoond.	3000	5300	3030	30	—	1	—
Hoofdcommies (ondersteld)...	3200	5300	3030	—	170	—	5
Kassier Gem.							
Ontv. (2e).....	2500	5300	3030	530	—	21	—
Hoofdverif. bel..	2600	5300	3030	430	—	16	—
Boekh. Elec. bedr.	3000	5800	3315	315	—	10	—
Boekh. Gasbedr..	3500	5800	3315	—	185	—	5
Geneesheer							
Maasoord.....	3700	5800	3315	—	385	—	10
Hoofdinspecteur							
Bouwpolitie....	3250	5800	3315	65	—	2	—
Kassier Gasbedr..	3500	5800	3315	—	185	—	5
Kass. Gem. Ontv. le	3600	5800	3315	—	285	—	8
Apotheker.....	3300	6300	3600	300	—	9	—
Architect.....	3300	6300	3600	600	—	20	—
Ingenieur.....	3000	6300	3600	600	—	20	—
Scheikundig bacterioloog'...	4000	6300	3600	—	400	—	10
Veearts.....	3200	6300	3600	400	—	12	—
Adj. Dir. Kon. Metr. Inst.	2400	6300	3600	1200	—	50	—
Hoofd-insp. Fin..	3800	6300	3600	—	200	—	5
Architect le kl..	4500	7000	4000	—	500	—	11
Ingenieur le kl..	4500	7000	4000	—	500	—	11
Geneesheer (hoofd-afd.)....	4200	7000	4000	—	200	—	5
Hoofdamtenaar							
Secretarie.....	4500	7700	4400	—	100	—	2
Archit. (afd. chef).	5000	7700	4400	—	600	—	12
Ingenieur id.	5000	7700	4400	—	600	—	12
Archivaris.....	4500	7700	4400	—	100	—	2
Bibliothecaris....	4200	7700	4400	200	—	5	—
Adj. Directeur							
Gasbedrijf.....	5000	8400	4800	—	200	—	4
id. Electr. bedr..	5000	8400	4800	—	200	—	4
id. Gem.werken..	6250	9200	5260	—	1000	—	16
Dir. Bank van Leening.....	4500	6300	3600	—	900	—	20
id. Bouwpolitie..	6000	8400	4800	—	1200	—	20
id. Burgerlijk							
Armbestuur....	4500	8400	4800	300	—	6	—
id. Dokken en Veren.....	4500	7700	4400	—	100	—	2
id. Drinkleid....	6000	9200	5260	—	740	—	12
id. Electr. bedr..	7000	11000	6300	—	700	—	10
id. Gasbedrijf....	8000	11000	6300	—	1700	—	21
id. Gem.werken..	9000	12000	6860	—	2140	—	24
id. Handelsinr....	4600	9200	5260	660	—	14	—
id. Keulingsd....	4000	7700	4400	400	—	14	—
id. Markten.....	3000	5800	3315	315	—	10	—
id. Mus. Boymans	3000	6300	3600	600	—	20	—

Idem. — Jena, April 1923.

A. Weber, Das Diplomexamen für Volkswirte.

The Journal of Political Economy. — Chicago, Juni 1923.

E. B. Mittelman, Loyal legion of loggers and lumbermen; F. H. Knight, Some books on fundamentals; J. H. Thompson, Crown lands in feudal Germany; H. D. Lasswell, The international investment market; A. W. Kornhauser, Psychological tests for business; J. D. Magee, The fight against par check collection.

Political Science Quarterly. — New York, Juni 1923.

B. S. Rowntree, Some necessary steps towards a solution of the unemployment problem; S. A. Lewi-son, The living wage and the national income; W. H. Roberts, The Ghandi movement in India; L. Hutchinson, Can Russia „Come back?“ M. Radin, Roman concepts of equality; W. E. Rappard, Democracy vs. demagogy: The Swiss referendum and confiscatory taxation I.

Sociale Voorzorg. — Amsterdam, Mei 1923.

Mr. Dr. A. Spanjer, De Landarbeiderswet; Jac. Bakker, De sociale taak van het handelonderwijs; Dr. C. W. de Vries, Voorbereiding tot de sociale wetgeving in Nederland; Ir. R. A. Gorter, De Deutsche bedrijfsraden en de veiligheid.

Die Bank. — Berlijn, Juni 1923.

A. Lansburgh, Die Dynamik des Währungsverfalls; A. L., Und noch einmal die Reparation.

Bank-Archiv. — Berlijn, 1 Juni 1923.

Dr. J. Curtius, Das Reichsentlassungsgesetz; Dr. B. Breslauer, Die deutschen Reparationsleistungen; Dr. A. Hopff, Zur Frage der Bilanzierung wertbeständiger Anleihen; Prof. Dr. Fr. Leitner, Bilanzierung von Währungsschulden, Bernstein, Zur Anwendung der Strafbestimmungen des Ausgleichsgesetzes.

Idem. — Berlijn, 15 Juni 1923.

Dr. Friedrich, Goldmarkkonten und Goldmarkkrediet im Bankverkehr; Prof. Dr. Flechtheim, Das Emissionsagio bei den modernen Formen der Kapitalserhöhung.

The Geographical Journal. — Londen, Mei 1923.

Dr. C. Christy, The Bahr el-Ghazal and its waterways; O. G. S. Crawford, Air survey and archaeology; The Livingstone monument at Chitambo; A. R. H., The 1/million map of Spanish America; W. Weston, A complete mountaineer.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Juni 1923.

Dr. E. C. Jul. Mohr, De beteekenis van den bodem en het klimaat van Ned.-Indië voor de rol, die Insulinde speelt, en zal spelen, in het wereldverkeer; C. L. van Balen, De economische verovering van Middele-Amerika door de United Fruit Company; W. Kloeke, De plannen tot kanalisatie van West-Friesland; Dr. W. Eschenbach, De eocene kolen van den Oost-Indischen Archipel, economisch-geografisch beschouwd. (slot).

De Indische Gids. — Amsterdam, Juni 1923.

Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan en C. Lekkerkerker, De Oesada Sari (slot); L. F. van Gent, De Nederlandsch-Indische topografische dienst in het verleden, in het heden en in de toekomst; C. J. W. Putman Cramer, Uit een reisrapport; J. J. Paerels, Uit de geschiedenis van de cacao-cultuur op Java.

Koloniale Studiën. — 's-Gravenhage, April 1923.

Jhr. I. M. de Jonge, Boschwezen en bezuiniging;

G. J. van Poelvoorde, Bespiegelingen over de voorziening in de behoefte aan goederen voor het gouvernement van Nederlandsch-Indië; S. A. Reitsma, Overheidsdienst of -bedrijf; Dr. J. H. Boeke, Enkele aantekeningen bij de opbrengstcijfers van de tolrechten en de accijnzen der laatste jaren; Dr. W. Feuilletau de Bruyn, Staatsexploitatie, gemengd bedrijf of particuliere exploitatie op Billiton?

MAANDCIJFERS.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Juni 1923		Juni 1922	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	60.221	f 1.712.816.000	47.747	f 1.488.193.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk	36.970	„ 1.387.427.000	26.507	„ 1.183.477.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	4.045	„ 6.467.000	2.495	„ 7.133.000

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	Februari 1923		Februari 1922	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op u ^o	94.820	—	61.730	—
Stortingen		118.025.371		86.594.176
Overschrijvingen:	865.029		549.958	
a. bijgeschreven		349.101.898		258.486.321
b. afgeschreven		349.964.966		259.197.581
Afschrijvingen wegens chèques	644.026	80.164.290	420.745	64.950.692
Totaal tegoed rekeninghouders op u ^o .	—	293.771.250	—	166.568.237

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

JUNI	1921	1922	1923
Inlagen	f 10.138.993	f 10.261.203	f 10.246.873
Terugbetalingen	„ 9.542.191	„ 9.111.413	„ 10.877.694
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 274.632.863	„ 285.215.642	„ 293.104.539
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 43.501.600	„ 44.827.600	„ 44.317.450
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	9.922	9.545	9.816
Aantal geheel afbetaald	8.702	7.672	8.381
Aantal in omloop op ultimo	1.912.355	1.924.816	1.938.865

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

	1 Juni 1923	1 Juli 1923	1 Juli 1922
Aant. arbeiders bovengronds.	7.723	7.783	
„ „ ondergronds.	20.013	20.469	
Totaal	27.736	28.252	26.363
	Mei 1923	Juni 1923	Juni 1922
Netto productie in tonnen van 1000 KG. over de maand:	413.515	427.526	358.742
waarvan kolenslik	30.010	21.909	19.913
Aantal normale werkdagen gedurende de maand:	25	26	26

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	Disc. Wissels. 4	18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk. 4	16 Juli '23
	Bel. Binn. Eff. 4	18 Juli '22	N. Bk. v. Denem. 6	1 Mei '23
	Vrsch. in R.C. 5	18 Juli '22	Zweedsche Rbk 4½	1 Juli '22
Javasche Bank ...	3½	1 Aug. '09	Bank v. Noorw. 6	1 Mei '23
Bank van Engeland 4	5 Juli '23		Bk. v. Tsjecho-	
Duitsche Rijksbk. 18	23 Apr. '23		slowakijë... 4½	23 Mei '23
Bank v. Frankrijk 5	11 Mrt. '22		N. Bk. v. O'rijk 9	2 Sept. '22
Belgische Nat. Bnk. 5½	22 Jan. '23		Hong. Bank... 12	25 Apr. '23
Fed. Res. Bank N.Y. 4½	21 Feb. '23		Bank v. Italië. 5½	11 Juli '22
Bank van Spanje... 5	23 Mrt. '23		Z.-Afr. Res. bnk 6	

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto (3 mnd.)	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call money
	Part. disconto	Prolongatie				
28 Juli '23	3 1/8 ¹⁾	3 1/8 ¹⁾	3 1/8	—	—	5-5 1/4 ¹⁾
23-28 Juli '23	3 1/8-3/4	3-3/4	3 1/8-3/4	—	—	4 1/2-5 1/4
16-21 " '23	3 1/8-3/8	2 1/8-3	3 3/16-3/8	—	—	4 1/2-5 3/4
9-14 " '23	3 1/4-1/2	3-1/2	3 1/2-3/4	—	—	4 1/2-6 1/4
24-29 Juli '22	2 3/4-1/8	3-1/4	1 7/8-2	—	—	3-4 1/2
26-31 Juli '21	—	3-1/4	4 3/8-1/2	—	—	3-5 1/2
20-24 Juli '14	3 1/8-3/10	2 1/2-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

¹⁾ Noteering van 27 Juli.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De wisselmarkt was deze week zeer flauw. Londen daalde van 11,71½ tot 11,63¾. Heden werd zelfs een oogenblik voor 11,58 verhandeld. Ook New York liep terug, slot op 2,53¾. Markten opnieuw sterk teruglopend en natuurlijk steeds onregelmatiger. Bij een prijs van 1¼ is een geringe stijging percentsgewijze van zoo overwegend belang, dat regelmatige handelszaken feitelijk niet te sluiten zijn. Na een val op Donderdag tot 2¼ ontstond weder een rijzing tot 4, waarna Vrijdag vroeg voor 1¼ werd afgedaan. Daarna werd Zaterdag weder 2¼ betaald; schommelingen dus van 100 en meer percent. Parijs en België waren eveneens flauw. De eenige uitzondering was feitelijk Zwitserland, dat aanvankelijk weder flink kon verbeteren, terwijl Skandinavie weliswaar iets terugliep voor Stockholm en Christiania, maar voor Kopenhagen eerder een kleine verbetering kon toonen. Ook Buenos Aires en Indië liepen terug. Buenos Aires werd voor 85¼ afgedaan. Indië noteerde 96¾-97.

31 Juli 1923.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
23 Juli 1923.	11.70¾	0.0007½	0.0036	15.22½	12.57½	2.54 1/8
24 " 1923.	11.71¼	0.0006	0.0036	15.23	12.59	2.54 7/8
25 " 1923.	11.70½	0.0004	0.0036	15.02½	12.32½	2.54¾
26 " 1923.	11.69¾	0.0003½	0.0036	15.12½	12.46	2.54 5/8
27 " 1923.	11.65	0.0002¾	0.0036	15.01	12.35	2.53 1/8
28 " 1923.	—	—	—	—	—	—
Laagsté d. w. 1	11.62½	0.0001¾	0.0035	14.86	12.16	2.53¼
Hoogste " " 1	11.71¾	0.0007½	0.0038	15.30	12.70	2.55
20 Juli 1923.	11.70¾	0.0006¾	0.0036	14.97½	12.64½	2.54 1/8
13 " 1923.	11.70¾	0.0010	0.0036	14.95	12.41½	2.55 1/16
Muntpariteit.	12.10	59.26	50.41	48.—	48.—	2.48¾

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiana *)	Zwitserland *)	Spanje *)	Batavia 1) telegrafisch
23 Juli 1923	67.80	44.50	41.50	45.25	36.35	96 3/8-97
24 " 1923	68.—	44.50	41.30	45.60	36.30	96 3/8-97
25 " 1923	68.05	44.60	41.30	45.52½	36.15	96 3/8-97
26 " 1923	67.80	45.20	41.30	45.55	36.32½	96 3/8-97
27 " 1923	67.85	45.15	41.30	45.45	36.25	96 3/8-97
28 " 1923	—	—	—	—	36.25	96 3/8-97
L'ste d. w. 1)	67.60	44.45	41.05	44.90	36.15	96 3/8
H'ste " " 1)	68.20	45.50	41.50	45.75	36.45	97
20 Juli 1923	67.75	44.50	41.30	45.10	36.30	97-97 1/2
13 " 1923	67.75	44.60	41.75	44.45	36.45	97 3/8-3/4
Muntpariteit.	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.
2) Noteering van 21 Juli. 3) Idem van 14 Juli.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
28 Juli 1923	4.58.62	5.89	0.000105	39.41
Laagste d. week	4.58.62	5.89	0.000105	39.23
Hoogste " "	4.59.75	5.98	0.000272	39.44
21 Juli 1923	4.59.75	5.94	0.000295	39.30
14 " 1923	4.60.50	5.88	0.0004 5/8	39.24
Muntpariteit..	4.86.67	19.30	23.81 1/4	40 9/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	14 Juli 1923	21 Juli 1923	23/28 Juli '23 Laagste	28 Juli 1923 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 15/32	97 15/32
*Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10	1/10	1/10	1/10
B. Aires 1) ..	d. p. \$	40¾	40¾	40	40 3/10
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/4 1/8	1/4 1/8	1/4 3/32	1/4 1/8
Constantin. .	Piast. p. £	710	725	670	750
Hongkong ..	id. p. \$	2 1/2 15/16	2 1/2 5/8	2 1/2 5/8	2 1/2 7/8
Lissabon 1) ..	d. per Mil.	2 1/4	2 3/10	2 1/32	2 7/32
Madrid	Peset. p. £	32.11 1/2	32.13 1/2	32.07	32.28
Mexico	d. per \$	24.26	24.26	24.26	24.26
Montevideo 1)	id.	41 1/2	40 7/8	39 1/2	41 1/4
Montreal ...	\$ per £	4.72 3/8	4.72	4.69 1/2	4.72 1/2
Praag	Kr. p. £	153	153 3/4	153 1/4	155
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	5 7/10	5 11/32	5 11/32	5 7/10
Rome	Lires p. £	107 1/8	106	103 7/8	105 1/2
Shanghai ...	Sh. p. tael	3/0 5/8	3/0 5/8	3/0 1/4	3/1 1/8
Singapore ...	id. p. \$	2/4	2/3 15/16	2/3 7/8	2/3 31/32
Valparaiso 2).	peso p. £	35.60	36.20	36.20	37.20
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/1 15/32	2/1 15/32	2/1 7/10	2/1 19/32

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

te Londen	N. York	29 Juli 1922	te Londen	N. York
28 Juli 1923..	30 13/16	62 5/8	29 Juli 1922..	35 1/8
21 " 1923..	30 15/16	63	30 Juli 1921..	—
14 " 1923..	30 7/8	63 1/4	20 Juli 1914..	24 15/16
				54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 30 Juli 1923.

Activa		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 44.262.064,07 B.-bk. " 35.533.919,52 Ag.sch. " 60.811.206,60	f 140.607.190,19
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. . f 39.835.990,—	
Af: Verkochtaar voor de bk. nog niet afgel.		39.835.990,—
Beleeningen	H.-bk. f 34.974.997,65 incl. vrsch. B.-bk. " 8.196.730,90 in rek.-crt. Ag.sch. " 106.141.558,28	
	f 149.313.286,83	
Op Effecten	f 137.207.103,30	
Op Goederen en Spec. ..	12.106.183,53	149.313.286,83
Voorschotten a. h. Rijk		
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud	f 56.240.245,—
	Muntmat., Goud ..	525.553.378,54
		f 581.793.623,54
	Munt, Zilver, enz. ..	10.933.621,36
	Muntmat., Zilver ..	—
		592.727.244,90
Effecten	Bel. v. h. Res. fonds . f 5.982.352,74 id. van 1/8 v. h. kapit. " 3.965.615,12	9.947.967,86
Geb. en Meub. der Bank		5.000.000,—
Diverse rekeningen		87.084.502,67
		f 1.024.516.182,45

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	5.999.469,43
Bijzondere reserve	9.000.000,—
Bankbiljetten in omloop	947.432.355,—
Bankassigtiën in omloop	1.778.054,46
Rek.-Cour. { Het Rijk f 1.255.444,28 saldo's: { Anderen " 33.725.693,47	34.981.137,75
Diverse rekeningen	5.325.165,81
	f 1.024.516.182,45
Beschikbaar metaalsaldo	f 395.195.139,21
Op de basis van 1/8 metaaldekking	198.357.829,77
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	1.975.975.696,05

NED. BANK 30 Juli 1923 (vervolg).
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
30 Juli 1923.....	581.794	10.934	947.432	36.759
23 ,, 1923.....	581.794	10.821	932.540	31.210
16 ,, 1923.....	581.792	10.491	946.350	28.547
9 ,, 1923.....	581.792	10.439	952.094	39.697
2 ,, 1923.....	581.792	10.535	961.821	30.508
31 Juli 1922.....	605.955	8.156	988.449	36.825
1 Aug. 1921.....	605.969	10.997	1.038.588	65.621
25 Juli 1914.....	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkestpromessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dekings-percentage
30 Juli 1923	140.607	—	149.313	395.195	61
23 ,, 1923	140.370	—	152.940	399.171	61
16 ,, 1923	141.599	—	158.271	396.607	61
9 ,, 1923	160.932	18.000	152.460	393.175	60
2 ,, 1923	151.646	—	177.289	393.165	60
31 Juli 1922	169.530	6.000	132.879	408.316	60
1 Aug. 1921	269.256	118.700	158.310	395.383	56
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521	54

¹⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financien blijkt, dat uitstonden op:

	23 Juli 1923	30 Juli 1923
Aan schatkestpromessen, waarv. direct bij Ned. Bk.	f214.170.000,—	f192.270.000,—
Aan schatkestbiljetten ..	„ 228.700.000,— ¹⁾	„ 228.700.000,— ¹⁾
Aan zilverbons	„ 27.426.029,—	„ 27.776.763,50
Onder de vlottende schuld is begrepen: Voorsch. aan de Koloniën	„ 177.597.000,—	„ 148.731.000,—
Voorschot aan Gemeenten voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting	31 Mei 1923 „ 57.208.892,95	30 Juni 1923 „ 42.427.860,97

Tegoed v. d. Postc. & G. dst. | 23 Juli 1923 | „106.049.026,65 | 30 Juli 1923 | „103.828.949,37
¹⁾ Waarvan f 33.653.000 vervallen op of na 1 April 1927.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden	Beschikbaar metaal-saldo
21 Juli 1923	209.250	—	263.500	99.500	136.650
14 ,, 1923	207.000	—	267.000	92.500	135.100
7 ,, 1923	215.750	—	272.000	82.500	144.850
23 Juni 1923	156.071	61.372	264.468	80.852	149.009
16 ,, 1923	153.546	61.377	265.579	78.483	146.719
9 ,, 1923	153.128	61.277	264.950	80.597	145.943
22 Juli 1922	148.725	52.239	267.462	82.952	131.523
23 Juli 1921	208.188	18.449	302.656	128.184	140.905
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voor-schotten aan het Gouvernemen.	Diverse rekeningen ¹⁾	Dekings-percentage
21 Juli 1923	—	169.990	—	13.800	***	58
14 ,, 1923	—	170.160	—	19.100	***	58
7 ,, 1923	—	158.320	—	12.100	***	61
23 Juni 1923	35.760	28.338	65.795	5.424	19.813	63
16 ,, 1923	36.043	27.102	64.345	8.211	20.127	62
9 ,, 1923	35.765	26.863	66.446	8.590	19.852	62
22 Juli 1922	33.316	23.956	97.296	—	22.995	57
23 Juli 1921	35.343	22.337	105.054	28.021	26.284	52
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Basis 2/3 metaaldekking.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Disconto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 Juni 1923	664	1.333	128	332	733	152
1 Mei 1923	664	1.281	127	373	721	208
1 April 1923	664	1.277	127	306	669	157
1 Maart 1923	663	1.215	128	286	667	134
1 Februari 1923	675	1.213	73	337	892	369
1 Juni 1922	684	1.223	88	344	670	181

¹⁾ Sluippost der activa. ²⁾ Sluippost der passiva.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.
BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
25 Juli 1923	127.640	125.717	289.049	27.000	244.810
18 ,, 1923	127.637	125.786	289.310	27.000	245.057
11 ,, 1923	127.623	126.410	290.155	27.000	245.856
4 ,, 1923	127.624	126.927	289.237	27.000	244.795
26 Juli 1922	127.404	124.758	296.447	27.000	253.995
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekings-perc. ¹⁾
25 Juli '23	45.634	70.556	10.463	109.384	21.673	18,08
18 ,, '23	47.529	71.582	11.094	111.639	21.601	17,60
11 ,, '23	46.839	69.702	11.597	107.982	20.963	17,53
4 ,, '23	18.570	96.425	19.458	123.785	20.398	14,24
26 Juli '22	46.505	72.243	14.297	107.576	21.096	17,30
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in miljoenen Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Waarschijnlijk bij Buitt. circ. bkn	Kassenscheine	Circulatie	Dekings-perc. ²⁾
15 Juli '23	22.071	657	110	3.160.983	25.491.739	12
7 ,, '23	20.949	707	130	3.284.092	20.241.783	16
30 Juni '23	19.903	717	140	2.866.837	17.291.061	17
23 ,, '23	19.543	757	180	2.385.872	13.091.739	18
14 Juli '22	1.024	1.005	50	10.790	175.437	7
23 Juli '14	1.691	1.357	—	65	1.891	93

Data als boven.	Wissels			Rek. Cr.	Darlehens-kassenscheine	
	Totaal	Handels-wissels	Schatkest-papier		Totaal uitgegeven	In kas bij de Rijksbank
40.971.288	11061.138	29910150	16927077	3173.100	3.161.000	
30.447.068	8600.861	21846207	12092054	3296.000	3.284.100	
25.253.076	6914.199	18338877	9.952.717	2879.200	2.866.800	
18.811.932	5913.783	12898149	7.414.434	2398.300	2.640.600	
201.127	5.998	195.129	36.276	22.301	10.774	
751	751	—	944	—	—	

¹⁾ Onbelast. Bovendien verpand op 23 Juni 1923 134,9 mill., op 30 Juni 1923 174,9 mill., op 7 Juli 1923 184,9 mill., op 15 Juli 1923 204,9 mill.
²⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Bull. gew. voorsch. a/d. Staat
26 Juli '23	5.537.874	1.864.345	293.742	565.279	23.000.000
19 ,, '23	5.537.844	1.864.345	293.685	565.647	23.300.000
12 ,, '23	5.537.784	1.864.345	293.518	566.201	23.600.000
26 Juli '22	5.530.149	1.948.367	285.255	577.890	23.000.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleeningen	Bankbil-jetten	Rek. Cr. Parti-culieren	Rek. Cr. Staat
2.451.920	19.375	2.125.672	37.233.697	2.074.112	12.433	
2.311.798	19.378	2.162.261	37.400.059	2.049.592	25.747	
2.103.237	35.453	2.154.527	36.049.939	2.352.183	79.900	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buit. saldi	Beleen. van buit. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Cr. partic.
26 Juli '23	350.060	84.653	480.000	989.790	6.888.836	223.294
18 ,, '23	349.303	84.653	480.000	971.223	6.852.250	245.202
12 ,, '23	349.886	—	—	794.308	6.860.012	209.530
25 Juli '22	332.012	84.653	480.000	623.224	6.327.881	321.398

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F.R. Notes	In het buitenl.		
11 Juli '23	3.100.379	2.101.270	—	76.769	2.265.149
3 „ '23	3.087.703	2.099.668	—	79.200	2.282.054
27 Juni '23	3.110.744	2.092.981	—	91.735	2.226.954
12 Juli '22	3.035.833	2.203.411	—	121.207	2.158.122

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings perc. 1)	Algem. Dek-kings perc. 2)
11 Juli '23	1.032.653	1.949.722	109.621	73,6	75,4
3 „ '23	1.128.751	1.974.251	109.584	72,6	74,4
27 Juni '23	979.188	1.936.599	109.427	74,6	76,9
12 Juli '22	587.617	1.924.937	105.224	74,4	77,3

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
3 Juli '23	773	11.951.453	1.441.086	15.491.995	4.011.974
27 Juni '23	774	11.850.417	-1.390.388	15.360.049	4.000.009
20 „ '23	774	11.790.394	1.397.116	15.345.429	3.995.750
5 Juli '22	796	10.838.372	1.400.669	14.679.673	3.470.561

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 30 Juli 1923.

In afwachting van het antwoord der geallieerden op het welbaast vergeten Duitsche voorstel, gaat het bij onze Oosterburen steeds sneller bergaf. De algemeene verarming neemt met den dag toe, al blijft deze nog voor bepaalde kringen der bevolking verborgen door de schijnwinsten, die op de effectenmarkt 'en in de nog mogelijk gebleven exportzaken worden gemaakt. Doch zelfs die geweldige Markenwinsten wegen reeds lang niet meer op tegen de prijsstijgingen, die allerwegen te constateeren zijn. De koopkracht van de Mark daalt thans zóó snel, dat niet alleen loonen, salarissen, pensioenen, heel ver achterna komen hinken, doch dat ook de winst van industrie en handel er niet meer tegen gevogen kan worden. De lawine heeft zulk een omvang en snelheid aangenomen, dat vrijwel geen enkele maatregel meer in staat schijnt hulp te brengen. De Deutsche Regeering ziet zich dan ook voor een zóó ernstig dilemma geplaatst, dat haar werkloosheid wel te verklaren is. Zelfs indien het verzet in het Ruhrgebied zou worden opgegeven, zou nog niet veel verbetering aangebracht kunnen worden. Natuurlijk zou de biljetten-omloop niet zóó snel behoeven te vermeederen, als in de laatste weken het geval is geweest; in het tijdsverloop van drie weken toch is de biljetten-omloop verdubbeld. Doch het gehele bedrijfsleven is, zooals wij reeds vroeger opmerkten, ingesteld op het verkrijgen van zeer omvangrijke credieten, en zoodra de Regeering, resp. de Rijksbank, hier ingrijpende veranderingen zou willen toepassen, zou men zeer zeker voor ernstige catastrophen komen te staan. Voorloopig durft men hiertoe niet het initiatief te nemen en dit is tot op zekere hoogte ook verklaarbaar, zoolang men niet weet, waaraan men zich ten aanzien van de buitenlandsche verplichtingen en met betrekking tot de Ruhrbezetting te houden heeft. Het zou b.v. mogelijk kunnen zijn, dat energieke maatregelen, thans toegepast, geheel van het effect beroofd zouden worden, doordat de geallieerden b.v. tot conclusies kwamen, die het land toch geen speelruimte zouden laten. En dus draaft men op den weg naar den afgrond voort, half gedwongen, half uit vrijen wil. Want het moet toch ook niet uit het oog worden verloren, dat de successieve Deutsche Regeeringen tot nu toe slechts uiterst slappe maatregelen hebben genomen, om orde op eigen zaken te stellen, ook toen de toestand nog lang niet zoo kritiek was. De industrie en de handel, die dit zeer goed inzien en die zich tot nu toe uitnemend aan dezen gang van zaken hebben weten aan te passen, hebben ook thans weder getracht zich zelve te helpen, een modus

te vinden, ook zonder dat de Regeering ingrijpt. Meer en meer wenden zij zich van de Mark als betaalmiddel af en de leiding van de Rijksbank is reeds zóó onzeker geworden, dat zij bepaalde groepen (nl. handelaren in artikelen, die voor het grootste deel uit ingevoerde materialen worden vervaardigd) heeft toegestaan, voorloopig tot 15 Augustus a.s. schulden en vorderingen in buitenlandsche deviezen te verrekenen. Dit is een bedenkelijke afwijking van het tot nu toe aangenomen Rijksbank-principe van centralisatie en eenheidskoersen, een afwijking, die een spoedige afschaffing van het geheele stelsel doet verwachten. Want er is geen grond om de ééne groep te weigeren, wat de andere wordt toegestaan. Voorloopig echter wordt de fictie van gedwongen deviezen-koersen nog volgehouden, hoewel er tot nu toe geen enkel resultaat mede bereikt is. De blinddoek voor de oogen van het Deutsche volk heeft hen niet belet alles te zien, wat in de buitenwereld voorvalt; het pantser van geforceerd lage prijzen voor buitenlandsche betaalmiddelen heeft niet kunnen verhinderen, dat de druk van met het uur stijgende prijzen aan den lijve wordt ondervonden. Sommige artikelen zijn reeds boven het niveau van het buitenland gestegen. En ook de beurs past zich natuurlijk aan. De koersstijgingen van honderdduizende procenten van een week geleden zijn thans tot millioenen gegroeid (het index-cijfer der Frkf. Ztg. geeft een rijzing in één week van 146.648 tot 301.020 te aanschouwen) met het resultaat, dat de werkelijke waarde der betrokken aandelen in het gunstigste geval een kleinigheid is gezegen. Ook hier gaat het, als in gewone handelszaken: de geweldige winsten op papier en in papier zijn niet meer voldoende om bij realisatie het gedachte profijt te kunnen trekken. Op het moment van verkoop slinkt de waarde van de winst. De eenigen, die dan ook ten volle kunnen profiteeren van het op peil blijven van het bezit door de koersverheffingen, zijn zij, die niet verkoopen, doch aanhouden. Doch de kring van dezulken wordt met den dag kleiner. De uitweg is: afbakening der Deutsche verplichtingen en het opbouwen, binnen dat raam, van een economisch stelsel, gericht op het voldoen aan eigen behoeften en aan die verplichtingen. En ook dit zal met groote moeilijkheden en met funeste gevolgen voor vele kringen gepaard moeten gaan, zoodat de toekomst voor Duitschland er nog niet hoopvol uitziet.

Beter staat Frankrijk er voor, waarvan de beurs te Parijs dan ook terdege blijk heeft gegeven. Natuurlijk heeft de daling van den Franc weerspiegeling gevonden in een prijsverhoging van verbruiksartikelen; zelfs is die stijging sneller gegaan dan de waardevermindering van het betaalmiddel. Van Februari 1922 tot Juni 1923 is het indexcijfer voor groothandelsprijzen gestegen van 306 tot 472,1 d.i. met 54 pCt., terwijl in hetzelfde tijdsverloop de dollar opliep van 1,60 tot 16,25 of met 41 pCt. Maar hier tegenover staat een goede financieele politiek, die o.a. de bankbiljetten-circulatie binnen de perken houdt en een gunstigen stand van den buitenlandschen handel. Het passief-saldo van de handelsbalans bedraagt voor het eerste semester 1923 528 miljoen Francs. Voor het geheele jaar zou dit worden een bedrag van 1000 miljoen Francs, hetgeen gemakkelijk door de onzichtbare inkomsten kan worden gedekt. Bovendien is de omvang van den handel sterk toegenomen, niet alleen in waarde, doch ook in gewicht. De gewichtstoename bedraagt voor de eerste zes maanden van 1923 in vergelijking met hetzelfde tijdsverloop van 1922, wat de importen betreft, 1.250.000 ton en voor de exporten 1.600.000 ton. Het is te begrijpen, dat onder deze in ieder geval bemoedigende cijfers de beurs van Parijs zich niet al te veel heeft aangetrokken van de onrust, die vrijwel in de geheele wereld bestaat. Wel waren de omzetten zeer gering, doch de stemming is vast gebleven, zelfs onder de onvriendelijke commentaren van sommige buitenlandsche organen en met de kans op moeilijke tijden in de buitenlandsche politiek.

Van de beurs te Londen zijn geen bijzonderheden van beteekenis mede te deelen. Geanimeerd is de stemming niet geweest; steeds sterker gevoelt men in Engeland de noodzakelijkheid om tot een oplossing van de Europeesche conflicten te komen, doch in afwachting hiervan heeft men gedurende de berichtsperiode een kalme en afwachende houding aangenomen, vrijwel voor alle fondsen. Beleggingswaarden reageerden eenigszins, terwijl oliewaren sterk waren aangeboden in verband met de stemming te New York, waar het optimisme voorloopig gedooft schijnt te zijn. Gedurende de afgelopen week althans is er bijna voortdurend een reagerende tendens in Wallstreet te constateeren geweest. Berichten van overproductie in petroleum, van inkrimping der bedrijvigheid in de staal- en ijzerindustrie en in de bouwbedrijven, waarschuwingen van vooraanstaande bankiers hebben tot nu toe niet kunnen be-

werken, wat de daling van den graanprijs te weeg heeft gebracht. Inderdaad ligt hier dan ook de kern van de reactie in Wallstreet; zonder een welvarende boerenbevolking is prosperiteit in de Vereenigde Staten uitgesloten. En in verband hiermee heeft zich de blik van velen thans naar de overzijde van den Oceaen gericht. Men gevoelt thans vrij algemeen, wat tot voor korten tijd alleen door de verzienend op economisch gebied was opgemerkt: dat een ontreedd Europa ten slotte ook de welvaart van de Vereenigde Staten moet aantasten. Langzamerhand is de Unie tot verzamelpplaats geworden van de grootste hoeveelheid goud, welke echter, indien zij niet vruchtdragend in het buitenland wordt aangewend, tot een last moet worden. Hiermede is natuurlijk niet gezegd, dat de Unie binnen afzienbaren tijd de helpende hand aan Europa zal toesteken, doch de markt te Wallstreet gevoelt intuïtief, dat de Vereenigde Staten bij den tegenwoordigen chaos in de Oude Wereld groote kans hebben een tijd van malaise te moeten doormaken. De beurs weet nog niet met zekerheid, of de thans waarneembare en hierboven gereleveerde factoren de eerste teekenen van die malaise zijn, doch zij handelt met groote voorzichtigheid door reeds thans hare posities grootendeels te liquideeren.

Het behoeft geen nader betoog, dat de markt ten onzent, die, hoewel het werkelijk belang bij Amerikaanse fondsen hier vrijwel verdwenen is, toch nog zeer sterk onder den invloed van Wallstreet staat en die bovendien den directen invloed van de toestanden in Duitschland ondervindt, een zeer ongeanimeerd verloop heeft gehad. Zelfs *beleggingswaarden* hebben zich aan deze tendens niet geheel en al kunnen onttrekken, ondanks de ruime geldmarkt. Hier zijn de verschillen echter meerendeels tot fracties beperkt gebleven.

	23 Juli	27 Juli	30 Juli	Rijzing of daling.
6 %o Nederland 1922	102 ³ / ₈	101 ¹³ / ₁₆	101 ⁹ / ₈	— 3/4
5 %o " 1918	95 ¹³ / ₁₆	95	94 ³ / ₄	— 1 ³ / ₁₆
4 ¹ / ₂ %o " 1916	92 ³ / ₄	92 ¹ / ₁₆	92	— 1/4
4 %o " 1916	87	87 ¹ / ₄	86 ¹ / ₂	— 1/2
3 ¹ / ₂ %o "	76 ⁹ / ₃₂	76 ¹ / ₄	76 ⁷ / ₈	+ 2 ³ / ₃₂
3 %o "	67 ¹³ / ₃₂	67 ¹⁵ / ₃₂	67	— 1/32
2 ¹ / ₂ %o Cert. N. W. S.	56 ³ / ₄	56 ⁷ / ₈	56 ⁷ / ₈	+ 1/8
7 %o Oost-Indië 1921	102 ⁹ / ₁₆	102 ³ / ₈	102 ¹ / ₄	— 5/16
6 %o " 1919	99 ¹¹ / ₁₆	99 ¹ / ₄	99 ⁷ / ₁₆	— 1/4
5 %o " 1915	94 ¹ / ₄	95	94 ³ / ₄	+ 1/2
5 %o Rusland 1906	3 ⁹ / ₁₆	3 ⁵ / ₈	3 ³ / ₄	+ 3/16
4 %o Rusl. bij Hope & Co.	4 ⁵ / ₁₆	3 ⁹ / ₁₆	—	— 3/4
4 %o Japan 1899	70 ⁷ / ₈	68 ¹ / ₂	67 ⁵ / ₈	— 3/4
5 %o Brazilië 1895	49 ³ / ₄	—	48 ³ / ₄	— 1/2
8 %o San Paulo 1921	97 ⁷ / ₈	96 ⁵ / ₈	97	— 7/8
6 %o Amsterdam 1920	100 ³ / ₄	—	—	—
7 %o Rotterdam 1920	102 ¹ / ₂	102 ¹ / ₂	102 ¹ / ₄	—

Anders stond het met de aandelenmarkt. Er is geen rubriek, die zich aan den deprimeerenden invloed van pessimistische beschouwingen heeft kunnen onttrekken. Het begon met *binnenlandsche industriële waarden*; ondanks de groote moeilijkheden in de Deutsche nijverheid, is door de jongste Mark-débâcle de export en dus de concurrentie weder toegenomen. Hierbij is in de laatste weken ook nog de mededinging van Belgische zijde gekomen, zoodat onze binnenlandsche nijverheid geen al te florissanten tijd doormaakt.

Vervolgens hebben de aanwijzingen der buitenlandsche beurzen voor *petroleumwaarden* ten onzent dadelijk weerklink gevonden. Zoowel het hoofdfonds als de overige aandelen dezer rubriek hebben gevoelige verliezen geleden. *Suikerwaarden* gingen gebukt onder den afbrokkelenden prijs van het product in Indië, terwijl *rubber- en tabakswaarden*, waaromtrent de berichten niet ongunstig hebben geluid, geen weerstand konden bieden tegen baisse-aanvalen in een beperkte markt. Dit is trouwens een punt, dat bij een beoordeeling van de marktgesteldheid niet uit het oog mag worden verloren. De omzettingen, die als regel in de meest actieve fondsen plaats vinden zijn zóó gering, dat men een dergelijk fonds enkele jaren geleden bij gelijken omzet tot de minder courante zou hebben gerekend. Ontstaat in een dergelijke markt eenige verkoopdrang, dan worden de reacties gewoonlijk buiten proporties groot door het gebrek aan een eenigszins uitgebreiden kring van koopers.

	23 Juli	27 Juli	30 Juli	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	118 ¹ / ₄	118 ³ / ₄	117 ¹ / ₂	— 3/4
Incasso Bank	90	89 ¹ / ₂	—	— 1/2
Koloniale Bank	154 ³ / ₄	149	144	— 10 ³ / ₄
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	125 ¹ / ₄	125 ¹ / ₄	122 ³ / ₄	— 2 ¹ / ₂
Rotterd. Bankvereeniging..	90 ⁷ / ₈	—	—	—
Amst. Superfosfaatfabriek .	35	—	—	—

	23 Juli	27 Juli	30 Juli	Rijzing of daling.
Van Berkel's Patent	41	37 ⁷ / ₈	37	— 4
Gouda Kaarsen	76	—	—	—
Holl. Draad- en Kabelfabriek	56 ³ / ₄	55	53 ³ / ₄	— 3
Jurgens' Ver. Fabr. gew.aand.	57	44 ¹ / ₄	46 ¹ / ₂	— 10 ¹ / ₂
" " " pr. aand.	59 ¹ / ₂	53	50 ¹ / ₂	— 9
Leerddam Glasfabrieken	36 ¹ / ₂	—	30	— 6 ¹ / ₂
Philips' Gloeilampenfabriek	240	242	240	—
Vereenigde Blikfabrieken ..	99 ¹ / ₂	99	98 ¹ / ₂	— 1
Vereen.Chemische Fabrieken	33	36	35	+ 2
Compania Mercantil Argent.	9 ¹ / ₂	—	—	—
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	160 ¹ / ₄	155 ¹ / ₈	150 ¹ / ₂	— 9 ³ / ₄
Handelsver. Amsterdam	43 ¹ / ₄	426 ¹ / ₂	416	— 18 ³ / ₄
Handelsverg. Reiss & Co.	28	26	—	— 2
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	178 ¹ / ₂	176 ¹ / ₂	171	— 7 ¹ / ₂
Linde Teves & Stokvis	64	62 ¹ / ₄	60 ¹ / ₂	— 3 ¹ / ₂
Tels & Co's Handel-Mij.	5	—	—	—
Redjang Lebong Mijnb.-Mij.	105 ¹ / ₂	106	104	— 1 ¹ / ₂
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	116	113 ¹ / ₈	109 ³ / ₄	— 6 ¹ / ₄
Kon. Petroleum-Mij.	349 ¹ / ₄	339 ¹ / ₄	333 ³ / ₄	— 16 ¹ / ₂
Orion Petroleum-Mij.				
Afgest. Aand.	27 ¹ / ₈	25	24 ¹ / ₂	— 2 ⁵ / ₈
Amsterdam-Rubber-Mij.	151	150 ¹ / ₄	146 ⁷ / ₈	— 4 ¹ / ₈
Nederl.-Rubber-Mij.	70	—	74 ¹ / ₂	+ 4 ¹ / ₂
Oost-Java-Rubber-Mij.	228 ³ / ₄	219 ¹ / ₄	214 ³ / ₄	— 14
Deli-Batavia Tabak Mij.	308	300	296	— 12
Deli-Maatschappij	291	283 ¹ / ₂	275 ¹ / ₂	— 15 ¹ / ₂
Senembah-Maatschappij ..	262 ¹ / ₂	250	242 ¹ / ₂	— 20

De *scheepvaartafdeeling* was zoo goed als verwaarloosd; hier kwamen zelfs geen verkoopen van eenige beteekenis voor.

	23 Juli	27 Juli	30 Juli	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	85 ¹ / ₂	83 ¹ / ₄	81 ¹ / ₂	— 4
" " „gem.eig.	76	75 ³ / ₈	72 ¹ / ₂	— 3 ¹ / ₂
Hollandsche Stoomboot-Mij.	19	18 ¹ / ₂	—	— 1/2
Java-China-Japan-Lijn	64	64 ¹ / ₂	64	—
Kon. Hollandsche Lloyd ...	7	—	—	—
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	55 ¹ / ₄	52 ¹ / ₄	51	— 4 ¹ / ₄
Konink.Paketaart-Mij.	110 ¹ / ₂	110 ¹ / ₂	108 ³ / ₄	— 1 ¹ / ₄
Maatschappij Zeevaart	54 ¹ / ₂	—	—	—
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	107 ¹ / ₂	107 ¹ / ₂	106 ⁹ / ₁₆	— 1 ⁵ / ₁₆
Nivelt Goudriaan	92	82 ¹ / ₂	81	— 11
Rotterdamsche Lloyd	121 ⁷ / ₈	—	120	— 1 ⁷ / ₈
Stoomv.-Mij. „Nederland” ..	135	134	134 ¹ / ₂	— 1/2
" " „Noordzee” ..	27	27 ¹ / ₂	—	+ 1/2

De *Amerikaansche afdeeling* was zeer lusteloos; niet onbetekenende nadeelige koersverschillen kunnen worden geconstateerd als gevolg van de aanwijzingen van Wallstreet.

	23 Juli	27 Juli	30 Juli	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	61 ³ / ₄	—	59 ¹ / ₂	— 2 ¹ / ₄
Anaconda Copper	86 ¹³ / ₁₆	87 ¹ / ₄	80 ¹ / ₁₆	— 6 ³ / ₈ ¹⁾
Studebaker Corp.	108 ⁷ / ₈	106 ⁵ / ₈	102 ¹ / ₂	— 6 ³ / ₈
Un. States Steel Corp.	94	92 ¹ / ₈	89 ¹ / ₂	— 4 ¹ / ₂
Atchison Topeka	104 ⁷ / ₁₆	104	103	— 1 ⁷ / ₁₆
Erie	12 ⁹ / ₁₆	12	11 ¹ / ₈	— 1 ¹ / ₁₆
Southern Pacific	90 ⁷ / ₈	90 ⁵ / ₈	89	— 1 ⁷ / ₈
Union Pacific	137 ⁷ / ₈	135	132 ¹ / ₂	— 5 ³ / ₈
Int. Merc. Marine orig. gew.	7 ¹ / ₄	7 ¹⁵ / ₁₆	7	— 3/4
" " " pref.	25 ³ / ₄	24 ⁷ / ₈	24 ¹ / ₄	— 1 ¹ / ₂

¹⁾ ex. div.

De *geldmarkt* was kalm en ruim; prolongatie 3 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

31 Juli 1923.

De iets betere stemming, die, toen ons vorig weekbericht geschreven werd, voor verschillende graansorten bemerkbaar was, is slechts van korten duur geweest en deze week bracht weder lagere prijzen met onvoldoende vraag, niet-tegenstaande kleinere verschepingen. Nog steeds oefent het uitblijven van verbetering in den economischen toestand in Europa, en van vooruitgang in de onderhandelingen tusschen Engeland, Frankrijk en België over de kwestie der Deutsche schadevergoeding zijn ongunstigen invloed uit op de graanmarkt. De fluctueerende frankenkoers en de ineenstorting van de waarde der mark maken naar verschillende landen de zaken zeer moeilijk en baren den graanhandelaar telkens weer nieuwe verrassingen. Daarbij komt, dat Europa dit jaar grotere oogsten van broodgraan heeft dan in 1922 en dus minder invoer zal behoeven, terwijl juist in de belangrijkste uitvoerlanden de opbrengst eveneens zeer bevredigend is of de oogst er goed voorstaat.

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	30 Juli 1923	23 Juli 1923	31 Juli 1922
	Tarwe Juli	Mats Juli	Haaver Juli	Tarwe Aug.	Mats Aug.	Lijnzaad Aug.				
28 Juli '23	96 1/8	88 1/2	40 7/8	10,60	8,35	21,45	Tarwe* ¹⁾	11,75	11,75	13,50
21 „ '23	99 7/8	84 3/4	41 1/8	11,05	8,50	21,65	Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	8,20	8,50	11,25
28 Juli '22	111 1/2	64 1/2	32 3/8	12,50	8,55	20,80	Mais (La Plata) ²⁾	183,—	189,—	212,—
28 Juli '21	127	64 3/4	36 7/8	18,80	9,15	24,20	Gerst (48 lb. malting) . . . ²⁾	172,—	172,—	214,—
28 Juli '20	259 1/2	144 1/2	77 1/4	23,70	9,20	24,35	Haaver (38 lb. White cl.) . . ¹⁾	9,10	9,10	10,—
20 Juli '14	82	56 3/8	36 1/2	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeke (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	10,85	10,90	14,30
							Lijnzaad (La Plata) ³⁾	413,—	433,—	462,—

¹⁾ p. 100 KG. ²⁾ p. 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.
*) Nr. 2 Hard, Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	22/28 Juli 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	22/28 Juli 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	1923	1922
Tarwe	9.766	413.156	581.500	—	31.086	26.976	444.242	608.476
Rogge	4.766	277.293	120.138	—	485	—	277.778	120.138
Boekweit	—	9.822	9.338	—	—	—	9.822	9.338
Mais	722	338.562	601.085	740	48.455	66.999	387.017	668.084
Gerst	2.103	117.202	82.216	—	7.062	3.597	124.264	85.813
Haaver	1.013	47.935	70.825	—	533	50	48.468	70.875
Lijnzaad	130	83.100	93.674	—	47.652	58.480	130.752	152.154
Lijnkoeke	4.313	129.500	72.100	—	—	1.547	129.500	73.647
Tarwemeel	2.691	48.145	31.518	—	3.864	4.954	52.009	36.472
Andere meelsoorten	—	1.344	5.090	—	—	2.615	1.344	7.705

Alleen met zomertarwe in de Vereenigde Staten is dat niet het geval, daar werkelijk eenige schade schijnt te worden veroorzaakt door roest. In enkele vroege streken is de oogst der zomertarwe echter reeds begonnen en een vroege oogst zou schade van beteekenis, die tot nog toe nog is uitgebleven, waarschijnlijk voorkomen. In ieder geval schijnt wel vast te staan, dat in Canada de tarweopbrengst zeer groot zal zijn, grooter dan ooit tevoren. In Argentinië en Australië is het weder bij voortdurend zeer gunstig en uit het eerstgenoemde land wordt een uitbreiding van de bezaaide oppervlakte met 10 pCt. gemeld. De tarwemarkten in Noord- en Zuid-Amerika waren uit al deze overwegingen, waarbij de toestand in Europa zich sterk deed gelden, over het algemeen flauw. Te Chicago en Winnipeg herstelden de prijzen zich op 30 Juli eenigszins wegens berichten over roestschade in Canada. Wel was het slot te Chicago voor den Julitermijn nog 1 1/4 cent per 50 lbs. lager dan een week tevoren, doch voor de latere termijnen en te Winnipeg valt ten slotte weinig verandering te constateeren. Europa toonde weinig kooplust. Slechts in Engeland kon nu en dan een vrij goede omzet worden bereikt, doch de markt was ook daar zeer onregelmatig. Nog enkele ladingen Karachi- en La Plata-tarwe vonden er plaatsing, waarvan gisteren, toen de markten vaster waren wegens de Canadeesche berichten over roestschade, een lading Karachi en drie ladingen La Plata, doch de stakingen der havenarbeiders veroorzaakten nog veel last. Terwijl sommige molens zich daardoor gedwongen zagen stil te liggen, kochten andere tot hooge prijzen enkele leverbare partijen tarwe. Zelfs vertrokken eenige van Amerika aangekomen booten, die haar tarwe niet gelost konden krijgen, daarmee weder naar de overzijde van den oceaan. Aan de markten, die van de staking niet te lijden hadden, bestond vrij goede vraag voor spoedige tarwe en ook op aflading kwamen door de lagere prijzen zaken tot stand, vooral in Manitoba's, doch ook, toen de Argentijnsche tarweprijzen belangrijk daalden, in La Platatarwe. De prijzen, waartoe deze zaken werden gedaan, brokkelden geleidelijk af en bereikten ten slotte een niveau, dat terugverkoop naar Noord-Amerika mogelijk maakte. Deze tarweverkoop bereikten een vrij aanmerkelijken omvang en steunden de markt, die dan ook de laatste dagen wat vaster was, mede ten gevolge van de reeds genoemde minder gunstige berichten uit Canada, doch tot vermeerdering van den omzet aan de parcellen kwam het niet. Onder de overigens kleine zaken naar het vasteland trok de verkoop van een drietal ladingen Canadeesche tarwe op winteraflading naar Italië de aandacht, die aan de Londensche markt daarheen werden verkocht, ofschoon de berichten omtrent den flinken Italiaanschen tarweoogst van bijna 25 pCt. meer dan in 1922 bevestigd worden. De tarweoogst is in verschillende Europeesche landen aangevangen en over de resultaten wordt overal gunstig bericht. Ook de roggeoogst in de voornaamste West- en Centraal Europeesche productielanden, Duitschland, Tsjechoslowakije en

Frankrijk is in vollen gang en belooft zeer bevredigende opbrengsten. De markt voor dit artikel is nog steeds zeer flauw, daar Duitschland geen overzeesche rogge koopt en in Nederland het aanbod nog steeds de vraag verre overtreft en zaken slechts zeer moeilijk en dan nog aanmerkelijk beneden Amerikaanse prijzen tot stand komen. De zichtbare roggevoorraad in de Vereenigde Staten en Canada is nog altijd zeer groot en het valt moeilijk te begrijpen, hoe en wanneer die aan den man moet worden gebracht. Het schijnt, dat Duitschland werkelijk met de Russische regering een overeenkomst heeft gesloten voor de levering van een groot quantum Russische rogge ter levering vóór November, en dat ook Italië over den aankoop van broodgraan uit Rusland onderhandelt, doch van Russisch graanaanbod langs de gewone kanalen van den handel hoort men weinig. De berichten uit Rusland, ook de officieele, over de kansen op een grooten uitvoer zijn dan ook den laatsten tijd minder optimistisch dan onlangs het geval was. De opbrengst schijnt ten slotte niet mee te vallen en de transportmoeilijkheden zijn nog groot. Op eenigen uitvoer van Russisch graan zal wel te rekenen zijn, doch de meening wint veld, dat het niet komen zal tot de groote hoeveelheden, die eenigen tijd geleden uit Rusland werden aangeboden. Tot een betere stemming aan de vastelandsche graanmarkten heeft die meening echter nog niet geleid, evenmin als de kleinere verschepingen dezer week, voor tarwe zoowel als mais. Daarvoor wegen de oorzaken, die het gebrek aan ondernemingslust teweegbrengen, te zwaar. Mais was aanvankelijk iets beter, vooral in Engeland, waar toen ons vorig bericht geschreven werd, drie ladingen La Plata-mais werden opgenomen, in den loop der week door een vierde gevolgd. Ook hier werd echter de handel bemoeilijkt door de havenstakingen, terwijl bovendien de detailvraag teleurstelde. Op 30 Juli was echter de belangstelling voor ladingen beter en een aan de kust aangekomen lading benevens twee op aflading werden in Engeland geplaatst, doch in parcels bleef de omzet onbevredigend. Ook het vasteland toont onvoldoenden kooplust. België heeft zeer groote aanvoeren van La Plata-mais te verwerken, wat daar den prijs drukt en daar bovendien de frank de laatste dagen na eenig herstel weder daalde, werd uit Antwerpen, in gulden omgerekend, telkens lager naar Nederland geoffreerd. Daar was de markt reeds weder flauw, nadat in het einde der vorige berichtweek eenige verbetering was ingetreden. Flauwe markten in Engeland en prijsdaling in Argentinië, waar de maïsprijs van 24 tot 31 Juli 10 à 15 centavos per 100 KG. daalde, maakten namelijk aan die verbetering spoedig een einde. Wel waren de aanvoeren niet groot, evenmin als de zeilende voorraad, doch de slechte vraag was ook tegen die, in vergelijking tot vorige weken veel kleinere hoeveelheden, niet opgewassen, vooral niet toen Antwerpen telkens lager offereerde en ook in Nederland werd ten slotte La Platamais tot belangrijk lagere prijzen verkocht dan een week tevoren. Wel waren de verschepingen uit Argentinië deze week klein, doch een

betere stemming veroorzaakte dat niet, temeer daar ook verscheepers tot lage prijzen aan de markt bleven, zonder koopers te vinden. Duitsland kocht de laatste dagen geen Plata-mais meer, doch de Noordsche landen blijven nu en dan koopen, zoowel voor directe verscheping als van verschillende West-Europeesche havens. Groot zijn de hoeveelheden echter niet, die naar Scandinavië worden verkocht. De aanvoeren van mais in de Argentijnsche havens zijn kleiner dan eenigen tijd het geval is geweest en de voorraden zijn iets verminderd. Zij zijn echter nog groot en de kleine omvang der verschepingen zal voorloopig waarschijnlijk nog een voorbijgaand verschijnsel zijn. Men dient daarbij echter in het oog te houden, dat dit seizoen reeds meer dan 5 miljoen quarters mais uit Argentinië verscheept zijn tegenover 2,8 miljoen in hetzelfde tijdvak van 1922.

In Noord-Amerika was spoedige mais weder zeer vast ten gevolge van de kleine voorraden en het niet steeds gunstige weder voor den nieuwen oogst, die hier en daar onder de droogte te lijden heeft. De Julitermijn te Chicago steeg weer belangrijk, doch September was minder vast en daarvoor trad na enige prijsverhooging in den loop der week zelfs op 30 Juli, wegens beter weder, een aanmerkelijke prijsverlaging in, die den prijs $\frac{1}{2}$ cent per 56 lbs. beneden dien van 24 Juli bracht. De uitvoer naar Europa blijft zeer klein en daarmee de invloed, dien de maïsmarkt te Chicago in Europa uitoefent. In Nederland zijn de voorraden van Noord-Amerikaansche mais nog slechts klein en de prijzen konden in den loop der week vrij belangrijk worden verhoogd, ofschoon zij zich nog a. u. merkkelijk beneden Amerikaansche pariteit bevinden. De schaarschte en de hooge prijs van Noord-Amerikaansche mais kwamen aan den verkoop van mais uit Zuid-Afrika ten goede, waarvoor in spoedige posities bij goede vraag hooge prijzen worden betaald. Ook voor meer verwijderde Zuid-Afrikaansche mais bestaat meer belangstelling, doch wegens de lagere Engelsche markt konden daarvoor de prijzen zich niet handhaven.

Ook gerst heeft haar vaste stemming van de vorige week weder verloren. De dalende Frankenkoers, lager aanbod uit Noord-Amerika en verminderde vraag in verschillende Europeesche landen, waarbij Duitsland, waren daarvan de oorzaak. Engeland kocht eenige ladingen Perzische gerst op winter-afladingen, doch overigens was de vraag voor gerst daar niet groot. Nederland kocht, aangelokt door den lagen prijs, Noord-Afrikaansche gerst en in het midden der week bestond hier tevens goede vraag voor Noord-Amerikaansche soorten, daar de voorraden van Donau- en Russische gerst sterk waren verminderd, en nieuw Russisch aanbod uitbleef. De lager uitkomende offertes van Antwerpen bij den gedaalden Frankenkoers de laatste dagen, ontmoeten echter bij de algemeen flauwe markt in Nederland, tot nog toe echter weinig belangstelling.

In haver ging weder weinig om, in Engeland zoowel als op het vasteland. Noord-Afrikaansche haver werd naar Engeland verkocht, doch voor Plata-haver was de markt daar zeer stil.

SUIKER.

De stemming aan de suikermarkten was de afgelopen week lusteloos. Amerika toonde wel in het begin der week eene vastere tendens, doch ten slotte bewoog de markt zich in dalende richting en sloot de markt op d.c. 6,78 voor Spot Centrifugals, terwijl de laatste termijnnoteringen als volgt waren: d.c. 4,79 voor September, d.c. 4,26 voor December, d.c. 3,36 voor Maart en d.c. 3,42 voor Mei. Cuba-suiker werd tot d.c. 5,12 $\frac{1}{2}$ en later tot d.c. 5 c. & f. New York afgedaan.

De Cuba-oogst is zoo goed als geëindigd en werken op het oogblik nog slechts 2 fabrieken.

De laatste Cubastatistiek luidt:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 23 Juli '23	17.427	65.047	22.502
Tot. sedert 1 Dec. '22-23 Juli '23	3.255.708	3.419.909	2.995.488
Aantal werkende fabrieken	3	13	5
Weekexport 23 Juli '23	41.410	123.231	28.129
Totale export 1 Jan.-23 Juli '23	2.715.311	2.762.641	1.589.805
Totale voorraad 23 Juli '23	540.403	667.769	1.435.063

In Europa was de weersgesteldheid voor den groei der bieten gunstig en mag men thans verwachten, dat het rendement niet bij verleden jaar achter zal blijven.

Op Java liepen de prijzen opnieuw terug en werd ten slotte Superieure Witte Javasuiker tot f 14,50 en voor levering tegen het einde van het jaar tot f 14,75 aangeboden. De afdoeningen bleven binnen matige grenzen.

In Nederland bleef de markt zich naar New York

richten. Julilevering liep ten gevolge van dekkingsinkoop op tot f 31,75, terwijl voor Augustus f 27,75 betaald werd. De markt sloot op f 27 voor Augustus en f 23,50 voor November/December. De weekomzet bedroeg ongeveer 3000 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Granulated c.f.f.	
			Juli	Juli	
26 Juli '23	f 27 $\frac{5}{8}$	Sh. 61/9	Sh. 21/-	Sh. 32/- 1)	\$ cts. 6,97
19 " '23	" 26 $\frac{19}{16}$	61/9	23/-	32/- 1)	7,03
26 Juli '22	" 25 $\frac{7}{16}$	58/3	20/6	23/10 $\frac{1}{2}$	5,36
26 Juli '21	" 28 $\frac{1}{2}$	63/-	20/3	29/9	4,61
4 Juli '14	" 11 $\frac{13}{32}$	18/-	—	—	3,26

1) Nom.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 25 Juli 1923.

De groote daling in prijzen van Amerikaansche katoen, die Maandag j.l. in New York plaats had, kwam als een verrassing voor onze markt. Volgens de berichten is deze daling te danken aan de regens, die vooral in het Zuiden zijn gevallen, doch anderen meenen, dat ook speculanten daaraan hebben meegedaan. Het is zeker goed, dat prijzen van ruwe katoen thans goedkooper worden, hoewel de kooplust thans geheel heeft opgehouden daar iedereen een afwachtende houding aanneemt. Prijzen in Liverpool zijn gedurende deze week 58 punten gedaald, terwijl Egyptische katoen vrij vast blijft met geringe omzettingen.

Omtrent Amerikaansche garens is niets gunstigs te vermelden. Men kan over het algemeen zeggen, dat de vraag naar ketting en inslag cops gering is geweest en dat ring-garens alleen verkocht kunnen worden tegen lage prijzen, gebaseerd op Octobernoteering voor katoen. In enkele gevallen zijn nog zaken tot stand gekomen, terwijl ook voor Indië enkele verkoopen in 40 en 44er voor de ververijen worden gemeld. In getwijnde garens gaat niets om, terwijl prijzen voor Egyptische garens lager zijn en in 60er twist en 80er weft voor sateens wel iets gedaan is. Over het algemeen is de positie van Spinners echter niet verbeterd.

Het is zeer moeilijk positieve berichten te geven omtrent den handel in manufacturen en er is sedert de vorige week al heel weinig veranderd. De berichten van Indië omtrent de Monsoon zijn beter en ook de oogstberichten blijven gunstig. Er komen ook verschillende aanvragen van deze markt binnen, hoewel tot nu toe slechts weinig zaken gedaan zijn, ook al omdat het ware vertrouwen in katoenprijzen er nog niet is. Zoolang katoenprijzen blijven dalen, zal men ook geen betere zaken in manufacturen kunnen verwachten, daar de overzeesche koopers over het algemeen weinig vertrouwen in de tegenwoordige prijzen hebben en een verbetering van hun kooplust slechts bij een vaste markt te verwachten is.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
28 Juli 1923	1)	1)	1)	1)	1)
21 " 1923	884.000	17.025	1.273.000	18.000	57/10
14 " 1923	1)	1)	1)	1)	1)
28 Juli 1922	1.842.000	15.325	2.458.000	19.000	7 $\frac{1}{2}$

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgeloope week	Sedert 1 Juli	Afgeloope week	Sedert 1 Juli
28 Juli 1923....	71.000	296.000	210.000	643.000
28 Juli 1922....	68.000	239.000	132.000	341.000

1) Feestdag.

COPRA.

De markt was deze week buitengewoon flauw gestemd. Duitsland koopt momenteel vrijwel niets, terwijl fabrikanten hier ook vrijwel geen belangstelling toonen.

De markt sluit met de volgende noteeringen:

Ned. Ind. f.m.s. dichtbij stoomend	f 27,75
" " " Juni/Juli afl.	" 27,62 $\frac{1}{2}$
" " " Oct./Dec.....	" 27,50

30 Juli 1923.

STEENKOLEN.

De afgelopen berichtperiode heeft zich gekenmerkt door vrij groote schommelingen, doch in het algemeen is de groote lijn naar beneden gaande, vooral in het Durham district. Er is op het oogenblik een levendige vraag naar nootkolen en ook naar cokes, zoowel gietcokes als furnace-cokes, terwijl alle andere soorten flauw liggen.

Alhoewel de mijneigenaars voor de eerste paar weken nog van voldoende orders voorzien zijn, heeft toch een bona fide koper, die in staat is een bindenden prijs te noemen, waartoe hij koopen wil, de markt in handen.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland ongezeefde	f 16,50
Durham ongezeefde	„ 18,75
Cardiff ongezeefde	„ 18,75
Schotsche gezeefde	„ 16,60
Yorkshire gewasschen Doubles	„ 19,25
Gietcokes	„ 40,50

alles per ton van 1000 KG., franco Rotterdam/Amsterdam, Markt flauw.

Rotterdam, 31 Juli 1923.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Standaard	Koper Electro-lytisch	Tin	Lood	Zink
30 Juli 1923..	65.15/-	72.10/-	185.-/-	24.7/6	31.12/6
23 „ 1923..	65.12/6	72.15/-	186.12/6	24.10/-	30.5/-
16 „ 1923..	64.17/6	72.15/-	178.17/6	24.-/-	28.12/6
9 „ 1923..	65.-/-	72.10/-	181.7/6	24.2/6	28.7/6
31 Juli 1922..	64.7/6	71.10/-	162.10/-	25.12/6	31.5/-
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.**VRACHTENMARKT.**

Alhoewel er in het begin van verleden week meer vraag was naar booten van La Plata, blijven de vrachten ongeveer op dezelfde hoogte. Op het oogenblik zijn de orders echter zeer schaarsch. De laatste bevrachting is op basis van 22/- van up river zonder reductie met zeer volle opties. Er is verder een betrekkelijk groote boot afgesloten van up river naar Barcelona tegen 21/3. Het aanbod van booten is groot en de bevrachters komen alleen aan de markt, indien zij beslist een boot noodig hebben. Er zijn op het oogenblik ook geen orders in de markt voor lijnzaad naar New York.

Van Noord-Amerika zijn er een paar orders in de markt van Montreal naar United Kingdom op basis van 2/9 per quarter. Naar West-Italië is 16½ ct. en 17 ct. per 100 lbs. betaald. Van de Golf van Mexico naar het Continent is de vracht 14 tot 14½ ct. per 100 lbs.

Er is een boot afgesloten met steenkolen van Noord-Amerika naar Antwerpen Hamburg range tegen. \$ 2,20, optie Rotterdam \$ 2,10.

Voor graan van de North Pacific naar United Kingdom is de vracht ongeveer 36/3.

Hout van Canada naar United Kingdom betaalt 62/6 per Stds.

De vrachten van het Oosten zijn zwak, daar de geregelde lijnbooten veel ruimte beschikbaar hebben. Van Bombay is het geldende cijfer 25/- on deadweight.

De ertsvrachten van de Middellandsche Zee bleven ongeveer hetzelfde. Er is een tamelijke goede vraag voor graan van den Donau naar United Kingdom/Continent tegen 16/6 per ton, terwijl van de Zwarte Zee 15/- te krijgen is on deadweight.

De uitgaande vrachten van Engeland bleven ongeveer hetzelfde. Naar Buenos Aires zijn booten afgesloten tegen 14/- en 14/3 en naar West-Italië is voor een kleine prompte boot 10/6 betaald.

31 Juli 1923.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
23-28 Juli 1923	—	15/6 ²	2,15 ¹	—	20/10	20/10
16-21 „ 1923	—	15/6 ²	2,05 ¹	2/7½	22/-	22/-
24-29 Juli 1922	—	—	12½ ³	2/9	24/6	24/6
25-30 Juli 1921	—	—	6/-	6/-	45/-	45/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11½	1/11½	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Gothen- burg
23-28 Juli '23	6/3	9/5½	10/7	14/6	5/4	5/9
16-21 „ '23	6/4½	9/4½	10/9	14/3	5/4½	5/9
24-29 Juli '22	6/9	11/10	14/-	15/4½	5/3	7/3
25-30 Juli '21	8/3	17/3	16/6	14/6	7/3	10/-
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (ruist)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
23-28 Juli 1923..	25/-	30/-	35/-	35/-
16-21 „ 1923..	25/-	30/-	35/-	35/-
24-29 Juli 1922..	18/-	25/-	32/6	30/-
25-30 Juli 1921..	27/6	37/6	60/-	35/-
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

1) \$ per ton kolen. 2) Per ton d.w. 3) Am. cents per 100 lbs.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteringen per ton van 1015 KG.

ADVERTENTIËN.

The Anglo-South American Bank, Ltd.

Kapitaal en Reserves meer dan £ 13.000.000,—.

Argentinië - Chili - Uruguay - Peru
Mexico - New York - Parijs -
Barcelona - Bilbao - Madrid - Vigo
Sevilla - Valencia.

Bank- en Wisselzaken,
Handelscredieten.
Incasseren van documentaire
wissels.
Aan- en verkoop van Effecten.

Hoofdkantoor: 62 Old Broad Street, London E.C.